БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ЁШ ЛЕНИНЧИ

Газета 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган

1990 йил 1 декабрь Шанба
№ 229 (13.665).
Баҳоси 4 тийин.

• ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ БОШ НАШРИ •

Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Иттифоқининг XXIV съезди тўғрисида АХБОРОТ

30 ноябрь куни Тошкентдаги «Санъат саройида» Ўзбекистон ЛКЁИ XXIV съезди ўз ишини давом эттирди.

Эрталабки мажлисда муқобиллик асосида Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Назорат Комиссиясининг раислик лавозимига сайлов бўлди. Илгари жумҳурият комсомол ташкилоти Тафтиш комиссияси раисининг ўринбосари бўлиб ишлаган ўртоқ Б. Убайдуллаев кўпчилик овоз билан Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Назорат Комиссиясининг раиси этиб сайланди.

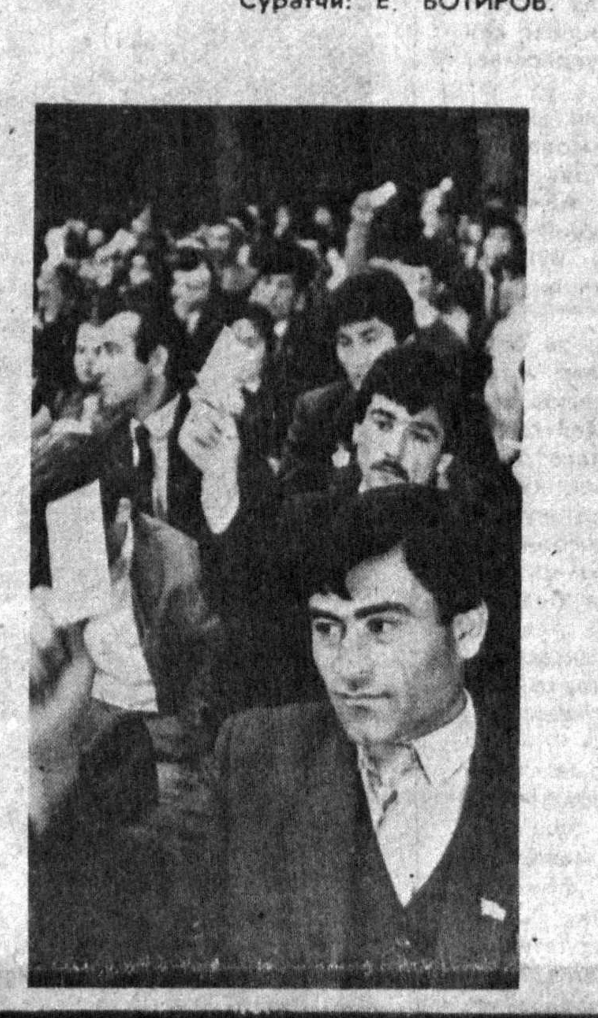
Делегатлар Ўзбекистон ЛКЁИ Устави ва Ҳаракатномасини, Ўзбекистон ЛКЁИ комсомол ташкилотларининг назорат комиссиялари Низомини қабул қилдилар.

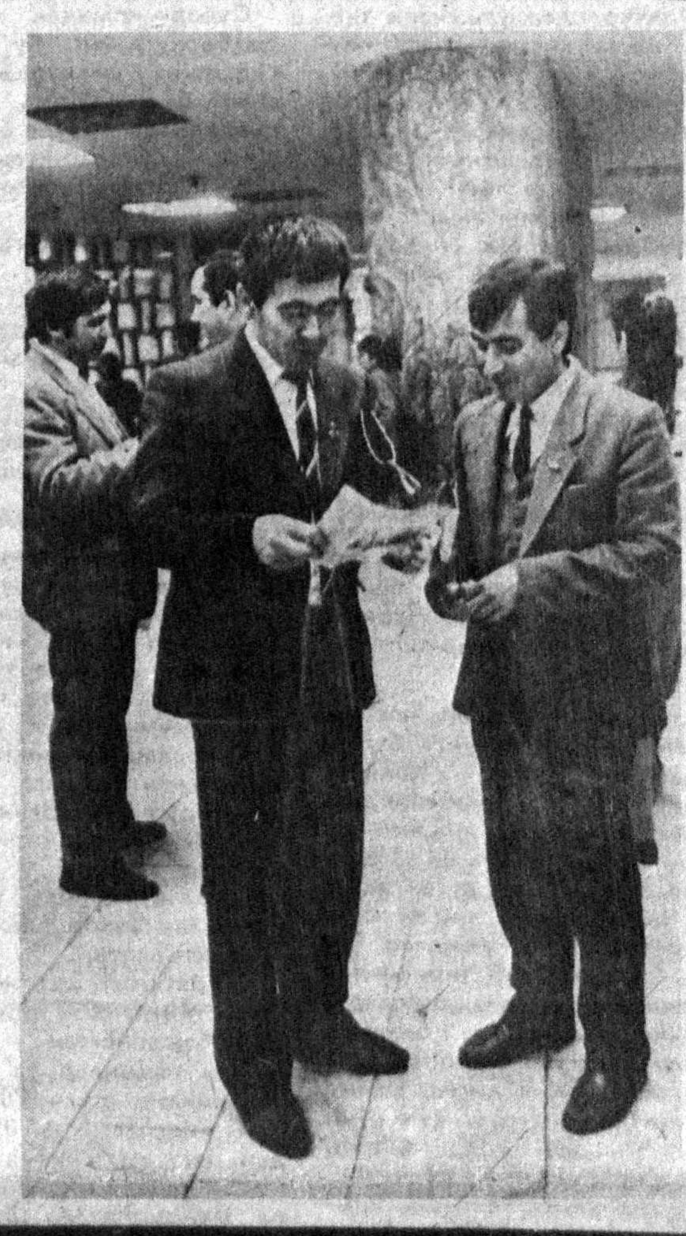
Съезд кўрилган масалалар юзасидан қатор қарорлар ва резолюциялар қабул қилди.

Съезд ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов, БЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби В. Зюкин ўртоқлар иштирок этишди.

Шу билан Ўзбекистон ЛКЁИ XXIV съезди ўз ишини якунлади.

СУРАТЛАРДА: съезддан лавҳалар.

Суратчи: Е. БОТИРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

Кеча Тошкентда жумҳурият комсомоли XXIV съездида сайланган Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг I ташкилий пленуми бўлиб ўтди. Пленум Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг Бюросини 21 кишидан иборат қилиб сайлади. Жумҳурият комсомоли Марказий Қўмитасининг Бюро аъзолари қилиб Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. НОСИРОВ, Қорақалпоғистон вилоят комсомол қўмитасининг биринчи котиби Л. ШЕРБОЕВ, В. И. Ленин номли Ўзбекистон кашшофлар ташкилоти жумҳурият кенгашининг раиси; М. РАҲИМБЕРДИЕВА; вилоят комсомол қўмиталарининг биринчи котиблари: З. САИДХЎЖАЕВ (Андижон), Х. ЖУМАБОЕВ (Бухоро), К. АБДУСАТТОРОВ (Жиззах), М. САИДМУРОДОВА (Қашқадарё), М. ТУРСУНОВ (Наманган), Б. ЗОКИРОВ (Самарқанд), Ў. ХОЛМОНОВ (Сурхондарё), У. ТЎХТАБОЕВ (Сирдарё), М. МИРХЎЖАЕВ (Тошкент), А. АРЗИМАТОВ (Фарғона), Б. МЕНГЛИЕВ (Хоразм) сайландилар. Шунингдек, Ўзбекистон ССЖ Президенти Кенгашининг аъзоси, жумҳурият Ёшлар ташкилотлари қўмитасининг раиси А. САИДОВ, «Ёш ленинчи» рўзномасининг муҳаррири Ж. РАЗЗОҚОВ, Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси ҳузуридаги Ёшлар институтининг ректори Р. СОБИРЖОНОВ, заҳирадаги ва байналмилал-жангчилар жумҳурият Ассоциациясининг раиси В. МЕЛЬНИЧУК, Жиззах вилояти Октябрь ноҳиясидаги Ф. Хўжаев номли совхознинг комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғи М. НУРАЛИЕВ, Ғафур Ғулом номидаги Сирдарё Давлат педагогика олий билимгоҳининг талабаси С. ЎРОЗҚУЛОВА ўртоқлар ҳам бюро аъзолари қилиб сайландилар.

Пленум Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг Бюро аъзоси ва котиблари этиб И. БИБИКОВ, илгари Тошкент вилоят комсомол қўмитасининг котиби бўлиб ишлаган Ш. ҚОСИМОВ ҳамда Хоразм вилояти Хонқа ноҳияси комсомол қўмитасининг биринчи котиби бўлиб ишлаган К. ЖУМАНИЕЗОВларни сайлади.

Пленум Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси аппарати собиқ бўлим мудирларининг жумҳурият комсомоли Марказий Қўмитасининг навбатдаги пленумида Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси аппаратининг янги тузилмаси кўриб чиқилгунга қадар ўз вазифаларини бажариб туриш ваколатини тасдиқлади.

Пленумда комсомол ишида самарали ишлаганлиги учун Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг собиқ котиби, ҳозирги кунда жумҳурият Компартияси Марказий Қўмитасининг масъул ходими А. Қодиров, Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг Фахрий ёрлиғи билан тақдирланди.

Шу билан Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг пленуми ўз ишини якунлади.

* * *

ШУ КУНИ жумҳурият комсомол ташкилоти Марказий Назорат Комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда ташкилий масалалар кўриб чиқилди. Марказий Назорат Комиссияси бюро аъзолари сайланди. Марказий Назорат Комиссиясининг масъул котиби лавозимига илгари Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг шўъба мудири бўлиб ишлаган М. РАҲИМОВА тасдиқланди.

Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби НОСИРОВ Азиз Носирович

1950 йил 2 декабрда Ўзбекистон ССЖнинг Самарқанд шаҳрида туғилган, ўзбек, маълумоти олий.

1972 йилда Навоий номидаги Самарқанд Давлат дорилфунунини тугатган. Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг депутати, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг аъзоси, БЛКЁИ Марказий Қўмитаси Бюросининг аъзоси.

1967 йилда Навоий номидаги Самарқанд Давлат дорилфунунига ўқишга кирган. Дорилфунунни тугатгач, лаборант, кимё технологияси кафедрасининг ўқитувчиси бўлиб ишлаган.

1973 йилдан бери комсомол ишида: Самарқанд шаҳар комсомол қўмитасида йўриқчи, Самарқанд вилоят комсомол қўмитасида йўриқчи, бўлим мудири, котиб, биринчи котиб вазифаларида ишлаган.

1985 йилдан 1987 йилгача Ўзбекистон Компартияси Самарқанд шаҳар Боғишамол ноҳия қўмитасининг биринчи котиби бўлган.

1987 йил февралда Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби этиб сайланган.

Ўзбекистон ЛКЁИнинг XXIV съездида яна Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби этиб сайланди.

БИЗНИНГ МУСОҲАБА

— Азиз ака, яна котибликка ўзингиз сайландингиз. Кўриб турибман, ниҳоятда ҳаяжондасиз...

— Ҳаётимда сайланишлар, қувончли дақиқалар жуда кўп бўлган. Лекин ҳеч қачон бугунгидек ҳаяжонланмагандим. Шундай кунда, шундай кескин вазиятларда ўтаётган съезд бир овоздан яна менинг номзодимни қўллаши... бу ёғини энди тушунтиролмайман.

— Барибир, съезд бошлангунга қадар ҳаяжонлангансиз, Аммо, у ҳаяжон бошқача эди-ёв.

— Кўнглимда нотинчлик, хавотирланиш йўқ эмасди, «Съезд ишига ишониб, ишонмай қараётганлар олдида ўзимизни оқлай олармиканмиз, қўйилган мақсад-режалар қанчалик амалга ошади, умуман фавқулодда бирор нохуш ҳол юз бермасмикан» каби ўйлар юрагимни кемираётганди.

— Сизнингча, анжуман муваффақиятли ўтдими? Яъни аввалроқ таъкидлаганимиздек, «Бу бошқача съезд» бўлдими?

— Ҳа, бу тарихий съезд. Биринчи марта Ўзбекистон ЛКЁИнинг ўз Устави, Ҳаракатномаси қабул қилинди... Ўзингиз гувоҳи бўлганингиздек, делегатлар бу ҳужжатларни ўрниларидан туриб қутлашди.

Съезд муваффақиятини эса — унинг иштирокчиларидан сўранг.

— Котибликка фақатгина сизнинг номзодингиз кўрсатилди? Нега? Бу лавозимга бошқа лойиқ киши йўқмиди?

— Билмадим... Комсомолни бошқаришга қодир, билимли, иқтидорли, яхши йигит-қизлар жуда кўп.

Иш фаолиятим давомида жумҳуриятимиз барча вилоят, ноҳияларига, қишлоқларига бориб туришга, ёшлар билан яқиндан танишиш, ишлашга тўғри келарди. Яъни, уларнинг мени яхши таниши, бир-бирларимизга бўлган ишонч — номзодимни қўллаб-қувватлашга сабаб бўлгандир.

— Бундан кейин, комсомолда ўзгаришлар бўлишига ишонасизми?

— Агар ўзгариш бўлмаса, бу ташкилотнинг келажаги бўлмайди.

— Охирги саволим. (Ўринсиз бўлсаям), Агар сиз котибликка сайланмаганингизда, уйингизга кириб борсангиз рафиқангиз нигоҳида ачинишми ёки...

— Агар мен сайланмаганимда умр йўлдошимга, фарзандларимга янада кўпроқ вақт ажратган бўлар эдим.

ФАОЛЛАР СЕМИНАРИ

Тошкентда жумҳурият касаба уюшмалари раҳбарларининг семинари бўлиб ўтди. Семинар иштирокчилари бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида иш юритиш муаммоларини муҳокама қилдилар.

Семинарда Ўзбекистон касаба уюшмалари федерациясининг раиси Б. А. Алламуродов маъруза қилди.

Семинар иштирокчилари касаба уюшмалари ҳаракат дастурини муҳокама қилдилар, бюджетни вужудга келтириш, шифохоналар қуриш, маданият ва спорт муассасаларини моддий-техник жиҳатдан таъминлаш масалаларини кўриб чиқдилар.

Семинарда Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

ЁШЛАРНИНГ ЯНГИ ИТТИФОҚИ УЧУН

БОКУ. (ТАСС мухбирлари З. Гасанов, Г. Тагиева). Жумҳурият комсомолининг Бокуда бўлиб ўтган XXXIII съезди бу ташкилотга янги ном берди. Энди у Озарбайжон Тараққиёти учун Коммунистик Ёшлар Иттифоқи (ОТ КЁИ) деб аталади.

Съездда ташкилотнинг Ҳаракатномаси ва Устави қабул қилинди.

Делегатлар ялпи мажлисларда ва мунозара марказларида икки кун давом этган қизғин баҳслар чоғида иттифоқ турмуши ва фаолиятида чуқур ўзгаришлар қилиш йўлларини, талабалар орасидаги аҳволни, Тоғли Қорабоғ мухтор вилояти ва унинг теварагидаги воқеаларни муҳокама қилдилар. Съезд иштирокчилари жумҳуриятдаги турмушнинг барча томонларини янгилаш жараёнларини, Озарбайжоннинг реал мустақиллигини қарор топтириш йўлини қўллаб-қувватлаб яхлит давлат ёшлар сиёсати ишлаб чиқилиши зарур деган фикрни билдирдилар.

С. Алекперов Озарбайжон Тараққиёти учун Коммунистик Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг биринчи котиби этиб сайланди.

ЖУМҲУРИЯТ КОМСОМОЛИ XXIV СЪЕЗДИДА САЙЛАНГАН ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ ТАРКИБИ

Абдураззоқов Б. Қ.
Абдиров Т. Ч.
Абдукаримов И. Қ.
Абдукаримов Л.
Абдураҳмонов М. Қ.
Абдураҳмонов Ф.
Абдусатторов К. А.
Адашев Б. Ғ.
Алиқулова Б. Ш.
Алламуротов Ш. И.
Альябьев Г. А.
Амирова Н. Х.
Андапўлатова И.
Арапов А. В.
Арзиматов А. С.
Асқаров С.
Аҳмадқулова С. Ў.
Бобоназаров З. Х.
Боймуҳамедов Ш. А.
Байрамова З. Б.
Бойтиллаева К.
Баҳромова И. Р.
Белецкий С. Н.
Бердиев З. П.
Бердимуротов Б. М.
Бибиков И. А.
Бобомуродов Ш.
Бойматова М. М.
Болтабоев А. Ж.
Васильев Р. Х.
Дарибоев К. К.
Дубков О. В.
Есенгалиева А. М.
Жабборов Р. Ғ.
Жумабоев Х. Ж.
Жўрабоев М. Т.
Жабборов Ҳ. Қ.
Жамолова Г. Н.
Жеребилов В. И.
Жуманиёзов К. А.
Зайнутдинов Ҳ. Қ.
Зокиров Б. Н.
Зимин И. В.
Ибодуллаев Ф. М.
Иброҳимова О. Ж.
Ибрашев Ю. А.
Избосаров М. Х.
Иминова Ф. Ҳ.
Исмоилов А. Т.
Йўлдошев А. И.
Йўлдошев Г. Р.
Йўлдошев С. М.
Камолов Ж. Ё.
Каримжонов Ҳ.
Каримов А. А.
Каримов А. Й.
Каримов М. И.
Каримов Э. Р.
Каримова М. Р.
Курбацкий В. В.
Мамажонов Р. Х.
Маҳкамов Ҳ. Ҳ.
Мардиев О. Э.
Мельничук В. И.
Менглиев Б. М.
Мирзакаримов Р. Ҳ.
Мирзатожиев К. Т.
Мирпўлатов Д. Э.
Мирпўлатов М. Д.
Мирхўжаев М. М.
Мўминов Н. Д.
Муродов А. Ш.
Муродов Б. Х.
Нажмиддинов М.
Назаров И. Ў.
Назаров С. Н.
Назиров Р. А.
Нарзиев Ў. Б.
Носиров А. Н.
Нишонов А. О.
Норқобилов Ш. Ҳ.
Норқулов Н. С.
Нуралиев М.
Нурматов Ё. Ў.
Облоқулов Ў.
Обрўев А. З.
Олимов М. Ҳ.
Остонов Ф. У.
Ойнабеков К. Б.
Оқаева Н. М.
Оллобердиев О. И.
Оллониёзова Г. Х.
Олтинов Р. Ж.
Оломонов М. Ч.
Омонова Х. Ф.
Орипов З. А.
Очилов Д. Р.
Пацир В. Е.
Примов Б. А.
Пукемов А. Т.
Ражапова М. Ч.
Раззоқов Ж.
Рамазонов Ш. Ж.
Расулов Р. Х.
Расулов С. Н.
Раҳимбердиева М. А.
Раҳмонова М. Р.
Реимов К.
Рожнев Ю. С.
Рўзиев К. Қ.
Собиржонов Р. С.
Саидмуродова М. Қ.
Саидмуродов Н. Н.
Саидов А. Х.
Саидхўжаев З. Ҳ.
Саодатов Ю.
Смислов М. В.
Соатқулова Г. М.
Сулаймонова Х. К.
Тоиров Б. С.
Тангриев Л. Х.
Тоштемирова Н. А.
Тешабоев А. Ў.
Тиллаев А. Қ.
Тожибоев М. Ю.
Толипов Б. О.
Тошматов А. Р.
Туманов И. У.
Туронов С. М.
Турсунбоева Г. Н.
Турсунов М. Э.
Турсунов М. Н.
Тўхтабоев У. Х.
Тўхтабоев Х. Т.
Улуғхўжаев О.
Умарова Б. О.
Умматқулов Т. К.
Усмонхўжаева Р. М.
Фозилов Б. Р.
Файзиев Л. С.
Хадаев М. О.
Холмонов Ў. Х.
Холназарова С. У.
Худойбердиева О. К.
Худойназаров Ш. Х.
Шамсутдинов К. Қ.
Шаҳаров С. Х.
Шералиева Д. М.
Шербоев Л.
Шукуров А. И.
Шукурова М. Ю.
Эргашев Ш. Т.
Эргашева Ҳ.
Эшназаров С. Х.
Эшпўлатова З. М.
Эшонқулов А. А.
Ўрозқулова С. Х.
Ўролов Э. Қ.
Қобулова Б. К.
Қодиров Ҳ.
Қодиров Ш. Ж.
Қаршиев К.
Қосимов Ш. И.
Қосимов Э. А.
Қаҳҳорова С. В.
Қодиров А. С.
Қобилов Р. М.
Қутфиддинов А. К.
Қўчқорбоев Ў. К.
Юсупов Б. Ж.
Ғофуров А. Ҳ.
Ғуломов Л. Ё.
Ҳайдарова Г. А.
Ҳакимов Ж. Л.
Ҳакимов С. С.
Ҳасанов С. Н.
Ҳомидов М. В.
Ҳошимов О. Ў.

ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ XXIV СЪЕЗДИДА САЙЛАНГАН ЖУМҲУРИЯТ КОМСОМОЛ ТАШКИЛОТИ МАРКАЗИЙ НАЗОРАТ КОМИССИЯСИНИНГ ТАРКИБИ

Абдуллаев А. Н.
Абдураҳмонов С. Б.
Авезов Б. Н.
Алимардонов Т. Т.
Асомов А. Ў.
Аҳмедов Б. Қ.
Давронов К. Ғ.
Ерматов М. И.
Жабборов Ў. М.
Зулфиқаҳҳоров А. С.
Исломов У. М.
Исмоилов О. А.
Йўлдошев Б.
Каримов М. А.
Кошкин А. П.
Мадраҳимов Қ. Э.
Маматқулов Р. У.
Мирзаев Ш. С.
Назиров Б. Ҳ.
Ниёзова М. А.
Орзумонов А. А.
Ортиқхўжаев А. А.
Раҳмонқулов О. Н.
Раҳматов Р.
Раҳматуллаев Б. Ф.
Рўзиев У. И.
Содиқов С. А.
Салимбоев Ғ. Б.
Терешкова О. Н.
Титов Г. С.
Тўйчиев М. Й.
Тўраев Б. Б.
Убайдуллаев Б. Ҳ.
Усмонов А.
Чориев Э. Б.
Шоймонов Т. С.
Шожалилов М. Н.
Шомуродов К. М.
Эргашев Р. Т.
Қаюмов Б. К.
Қудратов Б. Ҳ.
Қўчқоров Р. Ў.
Ғаниев Р. М.
Ғаниев Х. С.
Ғаниева М. И.
Ҳакимов Б. А.

БАҲО БЕРИШ ОСОН, БАЪЗИДА...

Олдиндан белгиланган муддатда ўзингга-ўзинг баҳо бериш қандай қийин. Ҳар бир сўзингни муҳокама қилиб туришганини ҳис қилсангчи... Кўпчиликка баҳо берилса, камчиликлар очиқ айтилса — азобини ҳам биргалашиб тортасан. Масъулият ҳам тенг бўлинади ва... ўз улушинг «жиндек» бўлади.

Улар эса бор-йўғи тўрт нафар. Комсомолдан сайланган ССЖИ халқ депутатлари — Пўлатжон Охунов, Абдурашид Мелиев, Санобар Раҳимова, Насиба Каримбердиева. Уларнинг халқ депутатлари сифатида қандай ишларни бажаргани съезд делегатларинигина эмас, жумҳуриятимиздаги барча йигит-қизларни қизиқтириши табиий. Улар амалга оширган иш ва журъат ҳар хил. Лекин орадан улар фаолиятига баҳо беришга арзирли вақт ўтди. Яхшиям ҳисоб бериш деган ҳолат бор. Ҳеч бўлмаса ўша сўз масъулиятни унутишингга тўсқинлик қилади.

Мана, рўзномамизда депутатларнинг фаолияти ҳақида маълумотнома берилди. Ушбу маълумотномага асосланиб комсомолдан сайланган депутатларга баҳо бера оламизми? Агар баҳо берилса, буни тўғри ва аниқ деб ўзимизни, уларнинг фаолиятига қизиққанларни ишонтира оламизми? Бизнингча, йўқ. Чунки уларга ҳисобот учун берилган вақтнинг ўзи кишини қониқтирмайди.

Аввало, депутатларнинг комсомол ташкилотлари билан алоқасини ўрганиб чиқиш масалалари бўйича комиссия улар фаолиятини тўлиқ ўрганиб чиққан деган фикрни айтиш қийин. Зеро, фактларни кетма-кет келтириш билан маълум шахсларнинг фаолиятига тўғри баҳо бериш қийин. Ҳозир бизни ана ўша фаолиятнинг таҳлили кўпроқ қизиқтиради. Маълумотномадан кўриниб турибдики, депутатлар ўтган вақт ичида яхши ишлай олишмаган. Бунга сабаб нима? Айб уларнинг «пассив»лигидами ё бошқа сабаблари ҳам борми? Комсомол ташкилотларидан қандай буюртмалар тушган эди-ю, улар нимага бажара олишмади? Депутатларнинг фаолиятини кузатсангиз улар маҳаллий органлар шуғулланиши мумкин ва уни уддасидан чиқа оладиган ишлар билан банд бўлишганини кўрасиз.

Баъзида ажабланасан киши, қишлоқ Шўроси депутати ҳам, ноҳия, шаҳар, вилоят депутати ҳам, Ўзбекистон ССЖ халқ депутати-ю, ССЖИ халқ депутати ҳам бир хил юмушлар билан банд бўлишади. Лекин улар турлича мавқе билан ажратилади. Боғча қурдир, мактабни таъмирлат, газ учун қувур олиб кел... Аслида депутатлар шу ва шунга ўхшаш ишларни бажаришса — жойлардаги маҳаллий раҳбарларга қандай иш қолади? Уларнинг юмушларини тайёр «хизматкор»лар ўз ихтиёрлари билан «тортиб» олишганларидан хурсанд юришаверадими?

БЛКЁИдан сайланган ўзбекистонлик депутатларнинг қандай ишлагани маълумотномада кўрсатилмаган. Уларнинг фаолияти бошқаларники билан солиштирилиши лозим эди-ку. Бу холис хулоса чиқаришга хизмат қилади. Хўш, бу ёш депутатларимиз нима учун жойлардаги учрашувларга кам боришади ёки боришмайди? Ҳатто жумҳурият ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг пленумларида қатнашмасликларига сабаб борми?

Оддий инсонлар депутатларга сайлов жараёнида ..га ишонгандек ишонишганди. Ахир ҳамма ҳам депутат бўлавермайди-ку, деб ўзимизни овунтирган, нималаргадир умид билан қарагандик. Уларнинг комсомол съездидаги ҳисоботларини, улар ҳақидаги маълумотномаларни ўқиб, ҳафсаламизни пир қилсак, бўладими ёки съездда қўқонлик делегат таклиф қилганидек, уларни истеъфога чиқишларини талаб қилиш керакми? Бу айтишга осон. Ё бу фикрларимиз, хулосаларимиз ўринсизми? Ўз-ўзингга баҳо бериш вақтида, осон, вақтида қийин. Шундай бўлсада, юқоридаги саволларимизга депутатларимизнинг ўзлари жавоб беришларига ишонамиз ва кутамиз.

Г. АЛИБОЕВА.

ТАҲРИРИЯТДАН: Рўзномамиз таҳририяти комсомолдан сайланган ССЖИ халқ депутатларининг ўзбекистонлик вакиллари — П. Охунов, А. Мелиев, С. Раҳимова, Н. Каримбердиевалар билан сим орқали мулоқот ўтказишни режалаштираяпти.

Ўзбекистон ЛКЁИ XXIV съезди музокараларидаги нутқлардан

М. ТУРСУНОВ — Наманган вилояти комсомол қўмитасининг биринчи котиби:

Бугун бизга — жумҳурият ёшларининг манфаатларини амалда ифода этишга қодир янги типдаги ёшлар иттифоқи яратишга асос солиш имконияти берилган. Билмадим, келажакда бу съезд қандай ном олади? Аммо, ташкилотимизни тоталитар тузилиши, юқорига тобелик кишанларидан халос этувчи съездга айланиши муқаррар. Ёшлардаги жумҳуриятимиз сиёсий, иқтисодий мустақиллигига интилиш, Марказқўмнинг ҳисобот маърузаси, делегатларнинг съезд арафасида ўтказган учрашувларида айтилган фикрлар айнан шуни кўрсатаяпти.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон комсомоли амалда мустақил, ижтимоий-сиёсий ташкилотга айланиши зарур. Ёшларнинг эркин камол топиши, ижодий имкониятларини намоён этиши учун шарт-шароитларни яратиш унинг фаолиятида бош мақсад бўлиши керак. Эҳтимол, бу соддалаштиришдир, лекин бизнинг делегация коммунистик истиқбол, социалистик йўл деганда, айнан шу нарсани тушунади. Съездда бир эҳтиросдан ўзимизни тийсак. Коммунистик ғояга муносабатни, уни ниқобида қўпол хатоликларга йўл қўйган шахслар, раҳбарларга муносабат билан аралаштириб юбормасак деган таклиф бор.

Сабаби, ғоя уни амалга оширамиз деб аслида унга зид иш қилганлар учун жавобгар эмас. Аксинча, улар коммунистик ғоя обрўйига, Ленин обрўйига путур етказганликлари учун халқ олдида жавобгардирлар. Шу туфайли, ташкилотимизнинг номидан, коммунистик ва ленинчи сўзларини олиб ташлаш керак деган чақириқларга қўшилмайман. Делегатларни ном тўғрисида эмас, ишни, ёшлар аҳволини ўзгартириш тўғрисида кўпроқ бош қотиришга чақирмоқчиман.

Истиқбол — ёшларники, бу турган гап. Лекин унга бугунги ҳаёт ҳам керак. Ҳозирги кунда, йиллар мобайнидаги ажойиб даврлар келишию, фаровон турмуш, ҳамма тенгу бадавлат яшаймиз деган хаёллар, қайта қуриш билан боғланган романтик умидлар ўрнини бир амаллаб тирикчилик ўтказиш муаммоси эгаллади. Бизнинг ижтимоий базамиз ёшлар. Бадавлат ота-оналарига умид қила олмайдиган, ҳамма нарсага ўз меҳнати, қўл кучи билан эришиши керак бўлган ёшлардир. Улар кўпчилик, хўш, улар кимга таяниши, кимдан нажот сўраши мумкин?

Бугун комсомол уларнинг ижтимоий адолати учун курашувчи бақувват ёшлар ташкилоти бўлсагина унга ишониш, сафида қолиш мумкин. Шуни ҳал қила оляпмизми? — деган ҳақли савол туғилади.

Ўзимизнинг оз маблағимиз билан ўн саккиз комсомол корхоналарида мингдан зиёд ёшларни иш билан таъминлашга эришдик. Фақат 1989, 1990 йилнинг шу даврига қадар комсомол корхоналарининг бажарган иши 6 миллион сўмдан ортди.

Оддий болалар кийимларини тикишдан тортиб, токи, ҳаммом ва чойхоналар қурилишини амалга оширяпмиз. Келгуси йилда 170 дан зиёд ёш оила турар-жой комплекси томонидан бунёд этилган хоналарга кўчиб киради. Комсомол ташкилотларининг маблағи ҳисобига 100 га яқин шароити оғир талабалар учун қўшимча нафақалар белгиланди. 100 дан ортиқ қарамоғида ҳеч кими йўқ қарияларга моддий мадад кўрсатаяпмиз. Бошқа мисолларни ҳам келтириш мумкин. Аммо биз комсомол иқтисодиёти билан ёшларнинг ҳамма муаммоларини ҳал этамиз деган хом хаёлда эмасмиз. Бу, масалалар қўйиш, ечимлар таклиф этиш, парламент йўли билан ёшлар манфаатлари учун курашишнинг ўрнини боса олмайди, албатта.

Аммо қуруқ чақириқ, кўриклар тўрт кишини ... Аммо қуруқ чақириқ, кўрик возликлар ташкилотимизни унинг аъзоларидан йироқлаштириб юборди. Уни қайтариш осон бўлмаслигини биламиз. Инсон ташкилот учун эмас, балки ташкилот инсон учун керак. Бинобарин, унинг мақсадлари, тузилишини инсон манфаатини кўзлаб қайта кўриб чиқиш керак.

Бунга эришишнинг биринчи йўли ёшларни жумҳурият сиёсий ҳаётида, бошқаришда мустақил, кенг иштирокида деб ҳисоблаймиз.

Очиқ гап, ўтган сайловларда ҳайбаракаллачиликка йўл қўйдик, сиёсий ташкилот сифатида ютқаздик. Мингта сабаб келтириш ўринсиз. Ҳозирга келиб эса бор депутатларимиздан ҳам фойдалана олмаяпмиз. Улар фаолияти қандай эканлигини комиссия ахборотида ёритиб берилди.

Мени бир нарса жуда кўп ўйлантиряпти. Шундай тақчиллик даврида халқимизни, шу қаторда ёшларни ушлаб турган куч нима? Уни топиш ва унга таяниш керак. Назаримда, бу куч—жумҳурият сиёсий ва иқтисодий мустақиллигига интилиш, миллий, моддий-маънавий бойликларимизни асраш борасида бошланган дадил ҳаракатларда, деҳқонларга ер-жой берилаётганда, халққа бор гапни очиқ гапириб, уни алдашдан воз кечилганлигида, журъатсизлик чекинаётганлигида бўлса керак деб ҳисоблайман.

Съезд номидан жумҳурият раҳбариятининг бу борадаги сиёсатини маъқулласак деган фикр бор. Одатда, аввалги съездларда «тўла маъқуллаймиз», «қўллаб-қувватлаймиз» деб кўп гапирганмиз. Лекин, энди ушбу сўзлар илк бор чин дилдан чиқаётганлиги ҳеч биримизда шубҳа туғдирмаса керак.

Ҳозир мамлакатдаги зиддиятлар ёшлар муаммоларини кескинлаштираётир. Ҳаёт кечириш оғирлашмоқда. Айниқса, жумҳуриятлараро сиёсий-иқтисодий мувозанатнинг йўқлиги ҳар бир хонадон ташвишига ташвиш қўшмоқда.

Ёғоч, ёнилғи, шакар ва бошқа кўплаб маҳсулотлар тақчиллиги мана шу сиёсий кескинликдан келиб чиқаётганлигини ҳам съездда тилга олиш керак. Шу аҳволга чек қўйилмаса умумий ҳолат, шу жумладан, ёшларнинг ижтимоий ҳолати яхшиланишига умид боғлаш ноўрин. Биргина бизнинг вилоятимиздаги йирик саноат корхоналарининг аксарияти қўшни жумҳурият корхоналари билан ўзаро шартномалар туза олмаяпти.

Вилоятимиз шартнома мажбуриятининг 99 фоиздан ошириб бажараётган бўлса-да, қўшни томонлар ўз мажбуриятларининг атиги 70 фоизини ҳам уддалаганича йўқ. Шундай экан, жумҳуриятимиз Президенти ва ҳукуматга бошқа жумҳуриятлар билан ўзаро ҳамкорлик шартномаларини тузиш борасида бошланган ишларини янада унумлироқ бўлишига тилак билдирсак ўринли бўларди.

Бир оғиз сўз ташкилотимиз мустақиллигининг муҳим томонлари, Ўзбекистон комсомолининг Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Иттифоқи ва БЛКЁИ Марказий Қўмитаси билан муносабатларга таллуқли. Улар билан ўзаро иттифоқ сув ва ҳаводек зарурлиги ҳаммамизга равшан. Шу муносабатлар қандай бўлиши кераклиги тўғрисида Марказқўм ишчи гуруҳлари тайёрлаган Низом ва Ҳаракатномада, ҳисобот маърузасида баён этилган фикрларга қўшиламан. Фақат бир нарсага эътиборингизни қаратаман.

Эндиликда миллий ғурур билан ҳисоблашмайдиган ҳар қандай ташкилотнинг куни битди. Шундай экан, Ўзбекистон комсомоли миллийлигимизни ифода этувчи ўз рамзига эга бўлиши зарур. Агар сизлар маъқулласанглар, делегатларга тарқатилган кўкрак нишони, баъзи бир ўзгартиришлар билан Ўзбекистон комсомоли аъзоларининг нишони сифатида қабул этилса, бу соҳада қўйилган биринчи амалий қадам бўлар эди.

Ҳисобот давридаги жумҳурият комсомоли Марказқўми фаолияти тўғрисида нима дейиш мумкин? У мураккаб сиёсий вазиятда ишлаганлигини ҳеч ким инкор этмайди. Давом эттирса, ривожлантирса арзийдиган аниқ ишлари кўп бўлди. Бироқ Марказқўм замон талаби руҳида ишлай олмади, ёшлар ўртасидаги сиёсий жараёнлар кечишидан ортда қолиб келди.

Марказий Қўмитанинг ҳисобот давридаги фаолиятини қониқарли, деб ҳисоблайман.

З. НОЗИМОВА — Бухоро вилоятининг Навоий ноҳиясидаги лойиҳалаш илмгоҳи муҳандиси:

— Бугун ёшларимиз ҳаётида бир умр эсда қоладиган кунда ўтирибмиз, бу ҳам бўлса Ўзбекистон ЛКЁИнинг XXIV съезди. Бу съезд олдинги съездлардан ўзининг фаоллиги, ошкоралиги билан фарқ қилади.

Қайта қуриш, ошкоралик ва демократия комсомол ташкилотлари фаолиятига дадил кириб бормоқда. Жамиятдаги янгиланиш, комсомол ташкилотларидан ҳам дадиллик, ўзгаришни талаб қилмоқда.

Сир эмаски, комсомол фирқанинг хизматкорига айланиб қолганди. Фирқанинг буйруғисиз бирор иш қилолмасди. Ана шу иллатдан комсомол фориғ бўлиб бормоқда.

Мен Бухоро вилояти Навоий ноҳиясидаги лойиҳалаш олийгоҳида ишлайман. Мисол қилиб ўзим ишлаётган комсомол ташкилоти иш фаолиятини олсам, кераклича шарт-шароитлар етарли эмас. Ёшлар билан кечалар, тадбирлар ўтказишга жой йўқ. Раҳбарларимиз бизга шарт-шароит яратиб беришни хаёлларига ҳам келтиришмайди. Лекин ташкилотда белгиланган режани асосан ёшларимиз адо этмоқдалар. Ёшларимиз меҳнатга чанқоқ, улар ишлашаяпти. Биз эса уларни ўз вақтида тақдирлай олмаяпмиз.

Кўпчилик йигит-қизларимиз «Комсомол бизга нима беради?» — деб мурожаат қилишади. Хўш, комсомол ташкилоти бирор бир нарса берувчи ташкилот эмас-ку. Биз бугун мана шундай савол берувчи ёшларимизга қониқарли жавоб топишимиз керак. Чунки жумҳуриятимизнинг барча ёшлари съезддан жуда кўп янгилик кутишмоқда. Мен бошланғич комсомол ташкилотларига тўлиғича мустақиллик берилишини, аъзолик бадалларининг 50 фоизини ўз ташкилотларида қолдириш, фаол, жамоатчи, ишлаб чиқаришда юксак кўрсаткичларга эга бўлган йигит-қизларни вилоят комсомол ташкилоти ҳисобидан сайру саёҳатларга йўлланмалар ёки қимматбаҳо совғалар билан тақдирлашни йўлга қўйишга эришиш керак, деб ўйлайман. Бу ёшларимизни янги ишларга рағбатлантирган бўлур эди.

Р. УСТАЖАЛИЛОВ — Гулистон тажриба-таъмирлаш механика заводи қуюв цехининг устаси:

— Заводимизда ёшлар асосий куч ҳисобланади. Вилоятимиздаги 600 кишининг 50 фоизи ёшлар бўлган корхоналардан бири. Завод жумҳурият учун автокранлар ишлаб чиқаради. Ўтган йили ташаббусимиз бўйича турли хил асбоб-ускуналарни созлаш юзасидан махсус цех ташкил этдик.

Ўтган йили биз Афғонистонда оила бошлиғи ҳалок бўлган оилани оталиққа олдик. Ходимлардан бир кишининг маоши миқдорида пул шу оилага ўтказилади.

Ҳозир кўпгина корхоналар ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтаяпти. Бу ерда унинг шакллари турли-туман. Бири ишлаб чиқараётган маҳсулотининг нархини ошираяпти. Биз ҳам завод раҳбариятига заводнинг бир қисмини сотиб олиш ташаббуси билан кирдик. Бунда ўзимиз ишлаб чиқарган маҳсулотни сотиш, ундан олинадиган маблағларни ўзимиз тақсимлашни назарда тутгандик.

Тайёрлайдиган маҳсулотимиздан тушадиган маблағларнинг 45 фоизига солиқ тўлашни кўрсатишди. Бу жуда катта миқдор. Биз унга рози эмасмиз. Ахир халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқарадиган корхоналардан бундай катта фоизда солиқ ундириб олмаслик ҳақида фармон чиққан-ку. Лекин бизнинг ҳар қанча елиб-югурганимиз ҳозирча самара бергани йўқ. Бу масала бизнинг фойдамизга ҳал қилинмаган.

Агар бу масала бизнинг фойдамизга ҳал этилмаса, уни Олий Кенгашга, ана шу масалалар билан шуғулланувчи Олий Кенгашнинг комиссиясига киритишни таклиф этамиз.

Съезддан лавҳалар.

Суратчи Е. БОТИРОВ.

А. АРЗИМАТОВ — Фарғона вилояти комсомол қўмитасининг биринчи котиби:

— Мен ўз сўзимни жумҳурият комсомоли Устави ва Ҳаракатномаси лойиҳаларидан бошламоқчиман. Бизга тарқатилган лойиҳаларни ташаббускор гуруҳ томонидан айтилган фикрларни ҳисобга олган ҳолда асос учун қабул қилсак. Бунинг учун кеча ва бугун муаммолар марказидаги фикрлар ҳамда съездда сўзга чиққан ўртоқлар томонидан Устав ва Ҳаракатномага билдирилган фикрлар ҳам тўлалигича эътиборга олиниши лозим.

Иккинчи таклифим — Ўзбекистон комсомоли XXIV съезди қарорлари бажарилишини таъминлайдиган комиссиялар тузишимиз ва шу ҳисобга баъзи, ҳанузгача ўз ўрнини топа олмаган бўлимларни тугатиш лозим.

Энди назорат-тафтиш комиссиясининг маърузаси юзасидан икки оғиз сўз. Унинг жумҳуриятимиздаги фаолияти ҳақида бирор-бир аниқ фикр билдиришим қийин. Лекин вилоятимиздаги бошқа ишлардан озод этилган назорат-тафтиш комиссиялари ишидан қониқиш йўқ. Сабаби, вилоятда қандай ишларни амалга оширишни, ўз ҳаракат дастури ёки мақсади нима эканлигининг ҳанузгача аниқ бир йўналиши йўқ. Нима ишлар билан шуғулланаётирлар, бу ҳам биз учун қоронғу. Шундай таклиф қилмоқчиман: вилоят комсомол қўмитасида бошқа ишлардан озод этилган назорат-тафтиш комиссияси бундан кейин ҳам ўз фаолиятини шундай давом эттирадиган бўлса, унда бизни бошқа ишлардан озод этилмаган назорат тафтиш комиссияси ҳам қониқтираверади. Мабодо бошқа ишлардан озод этилган назорат-тафтиш комиссияси керак бўлса, у ҳолда марказдаги ўртоқлар унинг вазифаларини аниқлаб бериб, бир ойда бир маротаба қилинган ишлар юзасидан ахборот олишса, қолаверса, вақти-вақти билан комиссия ўз аъзолари олдида ҳисобот бериб турса мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Энди ёшларимизнинг севимли рўзномаси бўлган «Ёш ленинчи»га бир-икки оғиз эътирозимни билдирмоқчиман.

Рўзномада ёшлар ўртасида байналмилал тарбияга эътиборни кучайтиришни истардик. Қозоғистон, Тожикистон, Қирғизистон ва Туркманистон жумҳуриятлари ёшларининг ҳаёти, урф-одати, тарихи рўзномаларимизда ёритилса, уларда жумҳурият кунларини, яъни байрамларини ўтказиб, икки жумҳурият ёшлар рўзномаларининг қўшма сонларини чиқариш йўлга қўйилса, муштарийларнинг сони ортган бўларди.

«Комсомолец Узбекистана» рўзномаси, очиқ тан олишимиз керак, охирги пайтларда кўп муштарийларини йўқотиб қўйди. Лекин бу ҳолатни миллатларимиз ўртасидаги муносабатларга ҳеч боғлашнинг кераги йўқ. Бунинг асосий сабаби рўзнома рус тилида чоп этилиши эмас, балки у кўпроқ пойтахт учун хизмат қилаётганида бўлса керак.

У «Ёш ленинчи» рўзномаси билан ҳамжиҳатликда ишлаб, ўзбек халқининг урф-одатларини, меҳнатини, тарихини, жумҳуриятимиздаги бошқа миллатга мансуб бўлган дўстларимизга етказса, қолаверса, ўзбек тилини билмайдиган жумҳуриятимиздаги ўртоқларга шу рўзнома орқали сабоқ бериб борилса олижаноб иш бўларди. Уни ҳаммамиз қўллаб-қувватлаймиз ва рўзнома байналмилал соҳада кўп миллатли жумҳуриятимизда миллий муносабатларни тубдан ижобий томонга ўзгартиришга ҳисса қўшади, деган умиддаман.

«Комсомольская правда» рўзномасининг жумҳуриятимиздаги ўз мухбири ҳурматли Мирзааҳмад Алимовга икки таклифим бор. Аввало жумҳуриятимиз ҳаётига оид ҳар бир мақола «Комсомольская правда» рўзномасида сизнинг қўлингиздан ўтиб чиқсин, Москвадан келиб ким нима деса, ўшани ёзиб кетаверадиган, қолаверса, халқимизнинг нафсониятига тегадиган мухбирлар жонга тегди.

Яна бир таклиф. «Комсомольская правда» рўзномасининг ҳар бир сонида Ўзбекистон комсомол-ёшларининг фаолиятига ҳам маълум ўрин ажратилсин. БЛКЁИ сафидаги 30 миллион аъзодан 2,6 миллиони, яъни 9 фоизга яқинини жумҳуриятимиз комсомоллари ташкил этишини унутманг.

К. ЖУМАНИЕЗОВ — Хоразм вилояти Хонқа ноҳия комсомол қўмитасининг биринчи котиби:

Авваламбор, мен жумҳурият комсомол ташкилотининг энг кексалардан бири, лекин ҳамиша қалби ёш, жанговар деб ҳисобланган Хоразм вилояти комсомол ташкилоти делегацияси, уларни сайлаган комсомол-ёшлар ҳамда вилоят аҳли номидан съезд делегатларига катта саломни етказишга ва ҳаммангизга сиҳат-саломатлик, кўч-қувват, бирдамлик тилашга рухсат қилгайсизлар.

Мен кириш сўзига кўп тўхталиб ўтирмайман, чунки бугун ҳам, илгари ҳам бизнинг ишимизда ва йиғилишларда бунга кўп эътибор берилган, шунинг учун тўғридан-тўғри масаланинг асосий мақсадига ўтмоқчиман.

Жумҳурият комсомолларининг ёшуллилари, комсомол ташкилотимизнинг бош минбари эгалари, яъни Марказқўмнинг ҳисобот давридаги фаолиятига баҳо берар эканмиз, фикрларимиз хилма-хил бўлса ҳам, лекин охирида ҳаммамиз бир нарсани тан оляпмиз: ҳисобот даврида Марказқўм ўз савияси, берилган имконият доирасида фаолиятини қониқарли олиб борди. Шундай бир вақтда Марказқўмнинг айрим бўлимлари, ёки бирда ярим кадрларнинг етарли ишламаганлиги билан, шахсий ғаразгўйлик нуқтаи назарда туриб, бутун сайлаб қўйиладиган органига қониқарсиз баҳо бериш, менимча, адолатликдан бўлмаса керак.

Қани ўзингиз ҳам ўйлаб кўринг: масалан, яқинда, шу йил октябрь ойида, бизнинг ноҳиямиздан Бутуниттифоқ «Артек» кашшофлар лагерига бир етим қолган, камбағал оиладан чиққан қизни юборган эдик. Афсуски, ўқувчимизни Марказқўм аппаратида ишлайдиган чиройли, келишган йигит Яковлев деган ўртоғимиз унда анемия (камқонлик) касали бор экан, деб орқага жўнатибди. Ўзингиз бир тасаввур қилиб кўринг: маънавий ҳаётда эзилган болага шу гапни айтадиларми? Бу билан мен Марказқўмнинг ёшлар таълими бўлими савияси ҳам, шундай деб айтаётганим йўқ. Лекин адолат ҳам бўлиши керак.

Ҳурматли Азиз Носирович, бизнинг вилоят комсомол ташкилоти делегацияси сизнинг номзодингизни ўзининг пленумидан съездга олиб келди. Қолаверса, бугун мендан олдин сўзга чиққан А. Арзиматов ҳам, Фарғона вилоят делегацияси ҳам сизнинг номзодингизни қўллаб-қувватлашаяпти. Жумҳурият комсомолининг ҳозирги мураккаб ва масъулиятли даврида бизнинг ташкилотимизга айнан сизнингдек раҳбар кераклигини бу ерда ўтирганларнинг кўпчилиги тушунаяпти ва қўллаб-қувватлашади. Шунинг учун съезд тугагандан сўнг аппарат ходимларига уч-тўрт кун дам олишга рухсат беринг. Булар жудаям чарчадилар. Лекин шундан сўнг ана шу ўртоғимизни ва унга ўхшаганларни Оролбўйига, Мўйноқ шаҳрига бир ойга командировкага юборинг. Буларни Оролбўйидаги бўм-бўш дала ҳовли ва меҳмонхоналар интизорлик билан кутишяпти. Тошкентда соф шамол эсиб турган бўлса, у ерда эса соғликка «фойдали» Орол тузи билан аралашган чанг-тўзонлар уларнинг ҳозирги соғлигига яна бир карра «шифо ва мадад» бўлади. Шу билан сиздан яна бир илтимосим бор: ҳар кун буларнинг соғлиги ҳақида хабар олиб туринг. Биз-ку камқонлик деган касалликка ўрганишиб, чиниқишиб қолдик, лекин бу ходимимиз ана шу муддат ичида эпилепция касаллигига дуч бўлиб бошимизга бало бўлмасин.

Кейинги пайтларда ташкилотимиз номи тўғрисида баҳс ва мунозаралар янада кескинлашаяпти. Очиғини айтсам, кимда-ким бизнинг ташкилотимиз номини ўзгартиришга ҳаракат қилаётган бўлса, ўшаларга ичим ўғишади. Ҳов, ўртоқлар, съездга сиз не мақсадда келдингизлар: ташкилотнинг номини ўзгартириш учунми ёки съездда ёшлар манфаатини ҳимоя қилишга қаратилган муҳим ҳужжатларни қабул қилиш учунми? Буларга яна бир саволим бор. Ушбу хулосага бу ўртоқларимиз бизни иттифоқимизга қабул қилинаётганда келдими? Ёки беш йил олдинми? Балки куни-кеча бўлмасин.

Гап шунда-да. Шунинг учун ҳам биз бошлаган кўп ибратли ишларимизни охиригача етказа олмаймиз. Сафимизда ғоявий томондан хом, маънавий жиҳатдан қашшоқ, хоҳлаган вақтида бизни сотадиган, яъни бошқа ҳужумдан ҳимояга кейин ҳимоядан орқага, орқадан эса қўпол бўлса ҳам душманлар маконига ўтиб қоладиган аъзоларимиз ҳам топилади ва афсуски, буларнинг сафи кун сайин кенгаймоқда. Ачинарлиси шундаки, бундайларни қочоқлар деймизми, комсомол пешволари деймизми, кўпинча комсомол ходимлари ўртасида учрайди. Бу ҳам турсин-у, бир-икки ўткир фикрларни ўртага ташлаб, оғзини кўпиртириб ноҳия ёки вилоят комсомол ташкилоти номидан гапиришларига йўқманда. Сен ҳали ўз ташкилотинг нари турсин-у, ҳали сени сайлаган делегатлар билан бу ҳақда маслаҳатлашиб кўрдингми? Улар сени қўллаб-қувватлашдими? Сўзга чиқмоқдан олдин шу ҳақда ўз-ўзингга савол бердингми?

Бундай ўртоқларга бир насиҳатим бор: фаолиятимиздаги камчилик ва нуқсонларни, ёшлар, халқ билан мулоқот олиб бораверумаслигимизни, норасмий, кутилмаган вазиятларни бошқара ололмаслигимизни коммунистик ғояга, Ленинга тўнкамайлик. Ахир Ленин бизни огоҳлантирган эдику, (мен ҳозир сизларга унинг аниқ кўчирмасини айтмайману, лекин мусурмончасига айтганда) «Болаларим, коммунизм деган ғояни ва жамиятни фақат ёзилган китоблардан ўрганманг, ҳаёт билан собитқадам бўлиб, уни ривожлантиринг», — деб ёлвориб, бизга насиҳат бериб кетган эди. Шунинг учун ўзимизнинг вақтинчалик қизиққонлигимиз ва эҳтиросларимизга бу даража эрк бермайлик. Ташкилотнинг номини бутунлай алмаштириш нари турсин, ҳали битта сўзини ўзгартириш қандай оқибатларга олиб келишини биз ўзимиз кўриб, гувоҳи бўлаяпмиз-ку! Зеро, шундай экан, бизнинг ташкилотимизга Улуғ Ленин асос солган, бизнинг ташкилот коммунистик ғояси билан кучли, вақтинчалик қийинчилик ва тўсиқлар олдида иккиланмайлик, эътиқодимизни йўқотмайлик, турли хил сохта етакчиларнинг бир-икки ўткир иборалари олдида таслим бўлмайлик!

Кейинги пайтларда айрим кимсалардан комсомол ташкилоти керакми ё йўқми деган бемаъни гапларни эшитиб қоласан. Бу саволни асосан айрим комсомолда ишлаб юрган ёки ишлаб кетган ходимлардан, шунингдек, оммавий ахборот воситалари ходимларидан эшитасан. Бундай ўртоқларни ҳурмат қилишим билан бирга, ана шу гапларни эшитганимда, вужудим жимирлайди.

Тўғри, ҳозирги давр шароитида ва уни қўяётган талабларида эскичасига ишлаб бўлмайди. Илгарилари биз қоғоз олдида таъзим қилган бўлсак, энди ёшлар ўртасига кириб, улар дардига шифо топиб беришимиз керак, аввал раҳбарлар олдида лаганбардорлик билан йўл олган бўлсак, энди ўз аъзоларимизга ҳаққоний ва чин юракдан қилган ғамхўрлигимиз билан ҳурмат, обрў ва ишонч орттиришимиз керак. Биз шунча йил қоғоз билан ишлаш ва гаплашиш тажрибасини бойитиб ва орттириб келдик. Эндиликда биз ўзимизда ёшлар билан уларнинг кўнглини топиб ишлаш тажрибасини орттиришимиз керак.

Бўлмаса, ўйлаб кўринг, янги ташаббус бўлса — комсомол, янги йирик объектнинг қурилиши — комсомол, халқ хўжалигининг қолоқ соҳасини тиклаш — комсомол... Ҳамма жойда комсомол оталиқ қила бошлади. Лекин «оталар» бошга жойда ўтирар эдилар. Буни энди ҳаммамиз тушуниб етдик. Бу билан бирга ўз халқимизнинг «Алдамоққа бола яхши» деган нақлининг маъзини ҳам тушуниб етдик.

Шунинг учун менинг таклифим: бундан буён фақат бир йўналишга оталиқ қилайлик, у ҳам бўлса — ёшлар билан ишлаш соҳасига. Чунки ёшларимизни маънавий жиҳатдан етук, иқтисодий жиҳатдан бақувват, ижтимоий-сиёсий жиҳатдан фаол, миллийлик жиҳатдан онгли қилиб етишишида олдимизда улкан вазифалар турибди.

Биз шунча йиллар мобайнида ёшларимизда ишлаш учун яшаш кераклиги туйғусини тарбиялаб келдик. Энди замон ўзгарди. Ёшларимизда яшаш учун ишлаш кераклиги туйғусини вужудга келтириш — бош вазифамиз бўлиши даркор.

Лекин мамлакатимизнинг иқтисодий соҳасида рўй бераётган ўзгаришлар иш билан таъмин қилиш масаласини ҳам муаммолар қаторига чиқармоқда. Бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш жараёни, албатта, ҳар хил мулкчиликни кўзда тутади. Халқ хўжалигидаги мавжуд қувватлар, асбоб-ускуналарнинг аҳволи янги шароитда ҳали озми-кўпми қийинчилик туғдириши табиий. Ҳозирги кунда ва келажакда раҳбарликнинг бош вазифаси — ишчиларнинг ойлик маошларини кўпайтириш деб белгиланган. Буни ҳал қилишнинг осон йўли — ишчи ўринларни қисқартиришдир. Ва бу кулфат ҳеч кимга сир эмас, асосан ёшлар бошига тушади.

Шунинг учун, бугун съездимизда жумҳурият раҳбарлари қатнашаётганларидан фойдаланиб, бир таклиф айтмоқчи эдим: бизни раҳбарлар раҳбар эканлигини намойиш қиладиган бўлсалар, бу номардчиликка бормасинлар, ёшлар ҳисобига ишчи ўринларни қисқартирмасдан, уларнинг малакасини ошириш эвазига сифат ва самарадорликни ўстириб, ишлаб чиқаришни ривожлантириб, мўл-кўлчиликни яратсинлар. Бу юзадан фармон керак бўлса, Фармон чиқаринг, раҳбарлар буйруққа ўрганган бўлсалар, буйруқ беринг! Ихтиёр ўзингизда!

Делегат ўртоқлар!

Мамлакатимизда энг кекса юртлардан бири — бу бизнинг Ўзбекистонимиздир. Бошқалар биздан маданиятни ҳам, фанни ҳам, иморат қуришни ҳам, одоб-ахлоқни ҳам ўрганганлар десам янглишмасам керак. Кўпчиликни кўп нарсага ўргатдик. Афсуски, бошқа юртдагилар, ёшлиги туфайлими, тарбияни тўғри олмаганлигиданми, ўзининг катта оғайнисига ҳурматсизлик қила бошладилар. Бизда уни «Боққаннинг соқолига» дейишади. Катта бўлгандан сўнг, начора, чидайверамизда. Лекин кейинги пайтларда айрим жумҳуриятлар нари турсин, ҳатто бошқа давлатлар вакиллари чап қўли кўкракда, ўнг қўли билан ўз тилимизда «Ассалому алайкум» деб келмоққа бошладилар. Ҳа, ҳақиқат ҳали ўз ўрнини топади.

Фурсатдан фойдаланиб, Ислом Абдуғаниевич, Сиздан битадиган бир-икки илтимосим бор эди:

1. Бугун съездимизда жумҳурият комсомолининг тарихида биринчи Ҳаракатномавий дастурни қабул қиламиз. Уни ҳаётга тадбиқ қилиш ўз-ўзидан бўлмайди, албатта. Бунинг учун бизга маблағ керак. Маблағ бўла туриб, ушбу дастурни, унинг орқасидан ёшлар манфаатини ҳимоя қиладиган битта-ярим қонун бўлмаса, бўлмайди. Шунинг учун «Ўзбекистон ССЖда давлат ёшлар сиёсати тўғрисида»ги жумҳурият Қонунини тезроқ қабул қилинишига ўзингиз бош-қош бўлишни илтимос қиламиз.

Лекин Сиздан илтимос, ушбу Қонуннинг тақдири Иттифоқ миқёсидаги қабул қилиниши лозим бўлган қонундек бўлмасин.

2. Ҳар бир маҳаллий Шўролар ёшларнинг ижтимоий муаммоларининг ечилишига ёрдам бериш мақсадида, ўз бюджетларида имкониятидан келиб чиқиб, маълум даражада пул маблағларини белгиласин.

3. Кейинги пайтларда жамиятимиздаги айрим салбий ҳодиса ва воқеаларнинг келиб чиқишида ўзбек халқини айблаш бирмунча камайган бўлса-да, ҳалиям бор. Бу туҳматларни уюштираётган кимсалар Қонун масаласини ҳам яхши биладилар. Шунинг учун ССЖИ Конституциясининг 57 бандига мувофиқ, бизнинг халқимизга бундай бўҳтон уюштирадиганларни Қонун занжири билан тил ва қўлини бойлаш иложи йўқми?

Сўзимнинг охирида бир нарсани айтмоқчиман. Комсомолни айрим ўртоқлар турли хил геометрик шаклларига ўхшатгиси келади: кимдир уни учбурчак дейди, кимдир тўртбурчак, кимдир доирага ҳам ўхшатади. Қўйинг, ўртоқлар, ўзимизнинг шахсий савиямизни турли хил шакллар орқали бошқаларга намойиш қилмайлик.

Комсомол — бу ҳаёт! Сизларни билмадим-у, мен учун шундай. Ҳаётнинг формуласини ёки шаклини ҳали ҳеч ким ўйлаб топгани йўқ. Шунинг учун вақтимизни зое кетказмайлик-у, бор куч ва билимимизни комсомол аъзоларимиз жамиятимизнинг етук инсонлари бўлиб етишишига сафарбар қилайлик.

Эътиборингиз учун раҳмат!

Ғолиблар аниқланди

Жумҳурият ёш хонандаларининг «Камолат-90» кўрик-конкурси ниҳоясига етди. 200 га яқин ёш хонанда бу конкурсда қатнашиш учун аризалар берганидан, уларнинг 40 нафари 2-босқичга ўтганидан хабардорсиз, албатта. Бу босқичда эса фақат 15 нафар ёш хонанда финалга йўлланма олган эди.

Беллашувнинг финал босқичини Ўзбекистон ЛКЕИ XXIV съезди делегатлари ва бошқа санъатсевар томошабинлар ҳаяжон билан кузатдилар. Ҳакамлар ҳайъати беллашув ғолибларини эълон қилди. Бош соврин — махсус ишланган «манзур» чолғу асбоби фарғоналик хонанда Тўлқин Ҳайдаровга насиб этди. Биринчи ўринга хонанда Ойбек Султонов муносиб деб топилди. Едгор Қулматов, Шукрулло Ваққосовлар иккинчи, Алишер Тожиматов, Адҳамжон Солиевлар учинчи мукофот соҳиби бўлдилар. Уларнинг барчаси «Камолат-90» беллашуви лауреатлари, қолган тўққиз нафар ёш ҳофиз эса конкурс дипломантлари деб эълон қилиндилар.

Ғолиб ва совриндорларга Ўзбекистон ЛКЕИ Марказий Қўмитаси ёшлар уйининг, Ўзбекистон маданият жамғармасининг, Ўзбекистон телевидение ва радиоэшиттириш давлат қўмитасининг, Бутуниттифоқ «Мелодия» фирмасининг Тошкент граммафонга овоз ёзиш студиясининг совғалари топширилди. Бундан ташқари беллашув ҳомийларидан «Нур-Анвар» банки, Пушен овоз ёзиш аудио студияси ҳам ўзлари таъсис этган мукофотларни муносиб кўрилганларга тақдим этдилар.

ТАҲРИРИЯТДАН: ёш хонандаларнинг «Камолат-90» кўрик конкурси натижаларидан барча бирдек рози эмас. Кўплаб томошабинлар, ҳатто ҳакамлар ҳайъатининг бир неча аъзолари ҳам финал босқичи балларини жамлашда хатоликка йўл қўйилган деб ҳисобламоқдалар. Натижаларни қайта кўриб чиқиш белгиланмоқда. Биз «Камолат-90» беллашуви ҳақида батафсил ҳикоя қилувчи мақолани рўзномамизнинг «Мусиқа хиёбони» саҳифаларидан бирида эълон қилиш ниятидамиз.

Съезд саховати

Рафоот опа Қучлиқованинг минбардан айтган гапини ҳамма қарсаклар билан кутиб олди:

«Келинглар, ўртоқлар, шу ерда ўтирган барчамиз бир хайрли ишга қўл урайлик. Съезд «Орол ва болалар жамғармаси» ташкил этса, мен ёнимдаги қарилик нафақаси — 60 сўмни унинг ҳисобига ўтказардим». Бу ташаббусни барча делегатлар қўллаб-қувватлашларини истардим. Токи бу съезднинг унутилмас, яхши ишларидан бири бўлиб қолсин».

...Съезд кунлари катта мажлисхонага кираверишда «Орол ва болалар жамғармаси» ёзувли қути пайдо бўлди. У кўпчиликни бефарқ қолдирмади.

29 ноябрь куни қутидаги жамғарма 836 сўмни ташкил этганди. 30-куни бу ҳисоб янада ошди. Шундай таклиф тушди: йиғилган пулга яхшиси, Оролбўйи халқи, болаларига дори-дармон, бир марта ишлатиладиган шприцлар сотиб олинсин.

Таклиф якдиллик билан қабул қилинди.

ЭЪТИБОР УЧУН ҚИСҚА ТАЪКИД: съезд ишида иштирок этаётган «Ёшлик» ойномаси муҳаррири Омон Матжон бу хайрли ишдан кеч воқиф топган бўлса-да, «ҳеч бўлмагандан кеч яхши деганларидек» 50 сўмлик улуш қўшди.

Съездда 900 га яқин киши қатнашди. Хайр эҳсон қутисига эса... бир ярим минг сўмдан кўпроқ пул тушган.

Уч кайфият

Ҳовлида гуруҳ-гуруҳ бўлиб кетаётган, келаётган йигит-қизлар. Бино ичкарисида тумонат одам... «Иш қилиб анжуман кўнгилдагидек ўтсин».

700 га яқин делегат... Бутун жумҳурият ёшларининг ўй-ташвишлари, дарду қувончлари, ютуқ-муаммоларини зиммаларига олган вакиллар. Ҳар бири ўзига яраша мақсад, ният-режалар билан келган.

Тан олиш керак: айтиладиган, айтилаётган, айтилиши зарур бўлган фикрлар кўп. Лекин шуниси борки, аксарияти ҳаммамиз билиб, кўриб, ҳис қилиб турган қайтариқлар, бесамара, умумий хулосалар.

Мен кўпроқ одамларнинг кайфиятига эътибор бердим. Ўзимча уларни учга бўлдим. УМИД, ИШОНЧСИЗЛИК, БЕПАРВОЛИК. Ким учундир бу анжуман қизиқ, кимгадир ташвиш, яна ким учундир томошадек. Биров минбарда ўз дарди муаммоларини гапирмоқчи, бошқаси эса комсомол тақдири учун қайғуради, учинчи киши умуман лоқайд... Бу йиғинга нима учун келиб қолганини ҳам англаб етмаётгандек. Шунчаки вакилликка сайлашган, келаверган.

Ҳар доимги байрам йиғилишларида қайтариладиган ҳолатлар. Халқ бирор бир анжуман олдидан умид қилади, ишонч билдиради. Ундан кўп нарса кутади. Кескин баҳс мунозаралар қилади. Қарабсизки, анжуман ўтади-кетади. Ҳаёт эса ўз зайлида яна давом этаверади. Мана ишончсизлик кайфиятидаги кишиларнинг назари. Кимнингдир мавқеи мартабаси, кимнингдир ўйинда ғолиблиги учун курашлар халқ йўлидаги эзгу ниятлардан устун турса, билингки, ҳақиқатан ҳам бу анжуманлар шунчаки томоша бўлиб қолаверади, холос.

Суҳбатдошим қорақалпоғистонлик ёшлар вакили, **Кенжабой СЕРЕКБОЕВ. Тахтакўпир ноҳияси Карл Маркс номли давлат хўжалиги аъзоси**. 1964 йилда туғилган. Битта фарзанди бор. Касби чўпонлик. Ишдан сўрасангиз, яхши гаплар эшитасиз. Режаларни бажаряпти. Меҳнатдан толмайдиган, қийинчиликлардан қўрқмас, ҳар қандай оғир шароитларга бардошли. Кенжабойда ниҳоятда камтарлик, самимийлик мужассам.

— Агар сизга сўз беришса, нималарни гапирган бўлардингиз. Умуман, сўзга чиқиш ниятингиз борми?

— Йўқ. Ёзма равишда саволлар бермоқчиман холос...

Гарчи Кенжабой ноҳиясидан сайланган фақат икки делегатнинг бири. У шунча комсомол номидан бу анжуманга ташриф буюрса-да, гапиришга тортиниб, қимтиниб ўтирганини кўрган киши ажабланиши мумкин. Мен эса ажабланмадим. Шарт-шароитлар яхши яратилмаган, совуқ қаҳратон қишларда қора уйларда яшаб, молини боқиб юрган бу чўпон йигит қаердан ўргансин нотиқликни. Унинг айтадиган фикр муаммоси, йўқ эмас, кўп... Майли Кенжабой съездда қатнашсин, эшитсин, кўрсин. Съезддан кейин мен ўйлайманки, кўпгина қатнашчилардан кўра унинг ҳаётга, одамларга барибир фойдаси кўпроқ тегади.

Меҳрибон ҚУРБОННИЁЗОВА.

ДЕЛЕГАТЛАР ТАКЛИФИ

Ўзбекистон ЛКЕИ XXIV съездида қатнашган делегатлар орасида ўрта мактаб ўқувчилари ҳам бор эди. Улар «Ёш ленинчи» рўзномасида мактаб ўқувчилари учун махсус саҳифа очишни таклиф этишди.

«Ёш ленинчи» рўзномаси таҳрир ҳайъати делегатларнинг истакларини инобатга олиб келгуси йилдан бошлаб ўрта мактаб ўқувчилари учун махсус саҳифа очишга қарор қилди.

СУРАТЛАРДА: Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотлари комиссияси раиси шоир Абдулла Орипов, Ўзбекистон ЛКЕИ Марказий Қўмитаси биринчи котиби Азиз Носиров, В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон кашшофлар ташкилоти жумҳурият кенгаши раиси Майя Раҳимбердиевалар шоир Муҳаммад Юсуф, мусаввир Рауф Аҳмедов ва хонанда Маҳмуджон Азимовларга лауреатлик мукофотларини топширмоқдалар.

Е. БОТИРОВ суратлари.

XXIV Ўз ЛКЕИ съезди

ДЕЛЕГАТ ОВОЗИ

МАХСУС СОН

СУРАТДА: Қўнғиротдаги кашшофлар уйининг директори, ҚҚМЖ халқ депутати Бозоргул Қаражонова.

Суратчи: Е. БОТИРОВ.

ИШЛАЙДИГАН ДАВР КЕЛДИ

Тушликка чиқаётган эдик. Узун йўлакда нуроний бир мўйсафид кўзга кўринди. Бизни тўхтатиб сўради. Муҳарриримизни излаб келган экан.

— Комсомол съездида қатнашаяпти у киши, — изоҳ бердик.

— Бошқа катталаринг борми?

Отахоннинг сўзларидан муҳим гап айтмоқчи эканликларини сездик. Мақсадларини сўрамоқчи бўлиб энди оғиз жуфтлагандик, у кишининг ўзлари гапириб қолдилар:

— Майли, сизларга айтсам ҳам бўлади.

Дастлаб ўзларини таништирдилар: Абдураззоқ Маҳмудов — комсомол ва Улуғ Ватан уруши ветерани, 1909 йилда Тошкент шаҳрида туғилган эканлар. Абдураззоқ отанинг юриш-туришидан, гап-сўзларидан ҳеч ким уларни саксон ёшдан ошган деб ўйламайди. Қадам ташлашлари бардам-бақувват, фикрлари аниқ. Гапирганда ёниб сўзлайдилар.

— Ростини айтсам кейинги вақтларда комсомолнинг обрўйи тушиб кетди, деган мазмунда турли-туман гап-сўзлар бўлаяпти, — дедилар отахон. — Мен бунга асло қўшилмайман. Ахир ўзингиз бир ўйлаб кўринг: Мирзачўлни ўзлаштиришда, улкан нур корхонаси — Фарҳод ГЭСини бунёд этишда, халқимиз орасида чаласаводлиликни тугатишда, қолаверса, хотин-қизларни озодликка чиқаришда ким фаол қатнашди? Комсомол. Улуғ Ватан уруши йилларида немис-фашист газандаларини тор-мор келтиришда комсомолнинг қўшган ҳиссасини ким инкор эта олади? Ҳеч ким. Ҳеч қачон. Агар билсангиз ўша даврларда бизга, комсомол аъзоларига юқоридан бирор бир топшириқ беришдими, уни ҳеч қандай муҳокама қилмасдан ўз муддатида бажарардик. Буни давр талаб қиларди.

Раҳбарларимиз талаб қилишарди. Ўзимизча эркин фикр юритиб ишлолмасдик. Шундай бўлишига қарамай, комсомолнинг обрў-эътибори, мавқеи анча сезиларли эди.

Энди-чи, энди? Энди замон ўзгарди. Раҳбарият ўзгарди. Уларнинг дунёқараши тафаккури давр билан ҳамнафас бўлаётир. Айниқса, қайта қуриш, демократия даври бошлангандан буён булар янада яққол сезила бошланди. Қани энди, йигирма яшар йигит бўлсам. Шунақанги ишлардимки, гарчанд ҳозир қўриқ ер ўзлаштирмасак ҳам, чала саводликни тугатмасак ҳам, кучимни, билимимни, ғайрат-шижоатимни бошқа соҳаларга — ёшлар тарбиясига сафарбар этардим. Комсомол яшаган, яшаяпти, бундан кейин ҳам яшайди. Бунга имоним комил. Мен буни ўзимнинг 60 йиллик комсомоллик фаолиятимдан дилдан ҳис этиб турибман.

Отахоннинг дард-ташвишлари, ўй-қувончлари бир дунё. Уларнинг ҳаммаси комсомол тақдири билан боғланган. Мен билан хайрлашар эканлар, шундай дедилар:

— Болам, комсомолда айни ишлайдиган давр келди-да.

О. ЗИЕВУДДУНОВ.

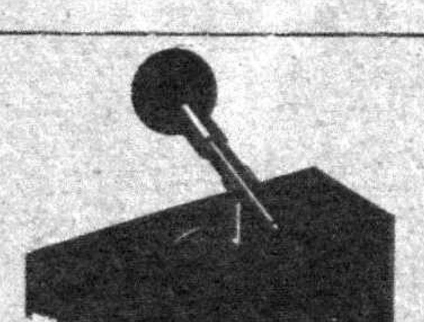
ИНСОНЛАРДАЙ ЯШАШНИ ИСТАЙМАН

— дейди Сурхондарё вилояти, Денов ноҳияси 17-мактаб ўқувчиси Жамила Ҳамроева.

Ҳаётимиз, турмуш тарзимиз ҳеч бўлмаса оддий бир инсонни қониқтирадиган даражада яхши бўлса эди, ҳар қандай ташкилот, уюшма тўғрисида мулоҳаза қилиб ўтирмаган бўлардим. Болалигимиз, ёшлигимиз кечаётган шу кунларда бошимиз муаммолардан чиқмай қолди. Комсомол бизга бахтиёр ёшликни ато этолмади. Бунга эса турли сабаблар бор.

Мени ташвишлантирадиган ҳолат: кўп бўш вақтларимиз мазмунсиз, бекорчиликка кетаяпти. Бунинг оқибатида ўсмирлар орасида кўп нохуш ҳоллар юзага келмоқда. Қанийди, комсомол иш услубларини янада мукаммаллаштирса, ёшлар учун қизиқарли, ўз ўрнида фойдали ташкилот бўларди.

«ЭРКИН МИКРОФОН»

Кутилган эди: у анча баҳс, мунозараларга бой бўлади. Делегатлар фаол қатнашадилар.

Аслида-чи! Съездолди башоратларнинг ҳаммасиям тўғри бўлиб чиқмади. Сайланган делегатларнинг 70 фоизи съезд ишида жуда сусткашлик қилишди. 30 фоиз вакилларининг тортишиб, жон куйдириб мунозараларга чиқуви ўз самарасини бермади. Съезд ишининг бир ёқлама олиб борилишида фақат раёсат айбдор эмасди.

(Давоми 3-бетда).

КУТГАНДИМ... БЎЛМАЯПТИ

Алишер МУСОХОНИЙ — Тошкент вилояти делегати:

— Ўзбекистон ЛКЁИ МҚ биринчи котибининг ҳисобот маърузаси менга унча маъқул бўлмади. Тўғри, маърузада ҳозирги даврга яхши баҳо берилди. Ҳаётимиздаги барча соҳалардаги ютуқ, муаммоларга кенг тўхталди. Комсомолнинг эришган муваффақиятлари, йўл қўйган камчиликлари рўйи-рост айтилди. Аммо, комсомол бундан кейин қандай фаолият кўрсатиши керак? Бу ҳақда таклиф, мулоҳазалар бўлмади, янги фикрлар айтилмади. Энди қилиниши керак бўлган кўп ишлар «қилинди» дейилди. Ўтган съездлардагидек ўртамиёна маъруза бўлди, холос.

— **Тошкент вилояти делегатлари танаффус пайтида матбуот конференцияси ўтказилишини талаб қилдилар. Бунга сабаб нима эди?**

— Чунки съезднинг иш тартиби масалалари бизни қониқтирмади. Ахир бу тўла маънодаги демократик йўлдан бориш эмас-да. Мунозараларга жуда кам вақт ажратилди. Кенг фикрлашув, баҳс, тортишувлар учун вақт чекланган бўлиши керак эмас эди. Яна бир ўйлаб кўриладиган, аслида кечикилган ҳол. Делегатлар узоқ масофалардаги меҳмонхоналарга жойлаштирилган. Кузатишимча, тортишиб, ўз фикрлари учун курашиб, яхши ташаббуслар билан келган делегатлар жуда кам. Аксарияти масалаларга совуққонлик билан қарашяпти. Мен бу съезддан бутунлай бошқа нарсаларни кутгандим... Бўлмаяпти...

* * *

А. Мусахоний комсомолдан сайланган ССЖИ халқ депутатлари фаолиятига бағишланган ҳисоботни ўқиди. Шунда кўпчилик кутмаган фикр ўртага ташланди. Қўқонлик делегат Бурхон Шерматов шундай деди:

— Бугун мана шу залда ҳурматли депутатларимиз жиддий ўйлаб кўрсинлар. Таклифим уларнинг ҳаммаси истеъфога чиқишсин. Ва биз ўз съездимизда бу масалани — қайтадан депутат сайлашни ҳал қилайлик?

Бу таклиф аччиқми? Баҳслими? Ўйлаб кўриш керакми? Балки депутатлар учун ўз фаолиятларига жиддий муносабатда бўлиш кераклигини ёдига туширувчи таклифдир...

XXIV
ЎЗ ЛКЁИ СЪЕЗДИ

БЛКЁИ МҚ биринчи котиби В. ЗЮКИН нутқи

Ҳурматли ўртоқлар!

Аввалимбор БЛКЁИ МҚ Бюроси номидан Ўзбекистон ЛКЁИ XXIV съезди делегатларини қизғин қутлашга ижозат бергайсиз.

Ўзбекистон комсомоли — мамлакатда энг кўп сонли ташкилотларимиздан бири. Эсингизда бўлса, БЛКЁИнинг XXI съездида биз сиз билан ташкилотларимиз федератив тузилишга эга бўлиши керак, деб қарор қилгандик. Бу нимани билдиради? Бу ҳар бир жумҳурият қўмитаси мустақил бўлиши, ўз муаммоларини ўзи ҳал қилиши ва фақатгина зарур топган вазифаларнигина марказга оширишини англатади.

Албатта, федерацияни бир декрет билан тузиб бўлмайди. У қуйидан юқорига қараб шаклланиши керак. Айнан шунинг учун БЛКЁИ XXI съездида ўтиш даври эълон қилиб жумҳурият комсомоли съездларини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилинганди. Бугунги кунгача 10 та съезд бўлиб ўтди, сизларники 11-съезд.

У ёки бу жумҳуриятда юзага келаётган ижтимоий-сиёсий вазиятдан келиб чиқиб, ҳар бир ёшлар союзи ўз тақдирини ўзича белгилаётир.

Дейлик, масалан Россияда бу РСФСР Ленинчи Коммунистик ёшлар Иттифоқи бўлса, Украинада Ленинчи Коммунистик ёшлар Иттифоқи — Ёшлар демократик социализм учун, Латвияда эса — Латвия ёшлари тараққиёти учун Иттифоқ.

Аммо гап фақат номда эмас. Жумҳуриятлардаги мураккаб ижтимоий-сиёсий вазият уларни сиёсий фаолиятининг ўта мураккаб масалаларига турлича ёндашишга ундаётир. Агар Украина ва Белоруссияда Устав ва ҳаракатномавий ҳужжатларда улар КПСС билан бир-бирларига масалаларни ҳал қилишда ёрдам бериб, тенг ҳуқуқлилик асосида ҳамкорлик қилишади, деб ёзилган бўлса, Латвияда Компартия бўлингани учун сиёсий қўшилмаслик йўлини танлашга тўғри келаётир. Яъни жараён жуда мураккаб. Аммо биз сиз билан, умид қиламанки, албатта, ягона ташкилотимизни сақлаб қолишдан манфаатдормиз.

Бунчалик турли хиллик мавжуд пайтда комсомолни қандай сақлаб қолиш мумкин? Гап шундаки, ҳар бир жумҳурият комсомоли Устав ва ҳаракатномавий ҳужжатларида ёшларга ёрдам бериш, уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш тўғрисида ёзилган. Асосий вазифа ҳам мана шу.

Шунинг учун фикримча иттифоқдош жумҳуриятлар комсомолини бирлаштирувчи омил — бу ижтимоий вазифа, яъни ёшларни ҳимоя этиш. Бозор иқтисодиёти арафасида, нарх-наво, ошиши, пул қадрсизланиши шароитида, иш топиш керак бўлган бир пайтда ёшларнинг ижтимоий-ҳимояланиш масаласи ниҳоятда муҳим.

Биз ҳаммамиз А. Носиров маърузасини тингладик, эътибор берган бўлсанглар, асосий унинг қисми ёшларнинг ижтимоий ҳимояланиши муаммоларига бағишланган.

Албатта, барча жумҳуриятларда съездлар бўлиб ўтгандан сўнг Иттифоқимиз қандай бўлишини бугун ҳал қилолмаймиз. Бу XXI съездда аниқ бўлади. Нозик томонларини ҳам муҳокама қилишга улгурамиз. Энди ташкилотингиз ва съездингиз тўғрисида. Устав ва Ҳаракатнома лойиҳалари билан жиддий танишиб чиқдим. Менга демократик ўзгаришларга ҳамоҳанг ташкилотингиз ўзига хослиги, анъаналарини тиклаётгани ёқди.

Кўп вақтингизни олмоқчи эмасман. Лекин учта савол тушган.

Биринчиси, «БЛКЁИ Марказий Қўмитаси Улуғ Октябрь байрамини қандай нишонлади? Маълумки, МҚ биносида 7-ноябрь куни шиорлар йўқ эди. Наманган вилоят делегацияси».

Бизда байроқлар илинганди, шиор ва транспарантларга келсак бу шаҳар ҳокимиятининг имтиёзига киради. 7-ноябрь арафасида бизда тантанали мажлис бўлиб ўтди. Унга КПСС МҚ котиби ўртоқ Засоховни таклиф қилдик. Октябрь тақдири тўғрисида қизиқарли суҳбат бўлиб ўтди, табиийки, БЛКЁИ МҚ аъзолари 7 ноябрь куни намойишда қатнашдилар.

Яна бир савол. «Комсомол қўмиталарини транспорт воситалари билан таъминланганини ҳамда БЛКЁИ МҚ раҳбариятининг бу муаммоларни ечишдаги кейинги режалари тўғрисида ахборот беришни илтимос қиламан, негаки кўпгина комсомол қўмиталари моддий-техник жиҳатдан етарли таъминланмаганлар. Сирдарё вилоятидан Тожибоев».

Аввалимбор айтиш керакки, умуман комсомолда транспорт масаласи чатоқ. 2 йил мобайнида — 1989—1990-йиллар — Вазирлар Кенгаши бизга бирорта ҳам машина ажратмади.

Шунинг учун икки йўналиш бўйича иш олиб бораётирмиз. Биринчиси шундан иборатки, автомобиллар сотиб олиш ва комсомолни таъминлаш мақсадида мамлакатнинг икки йирик автокорхоналарига маблағ ўтказиб, уларнинг акционерлари бўлишга ҳаракат қиламиз.

Ва табиийки, иккинчи йўналиш — автомобиль сотиб олиш учун бозорга чиқиш.

Кеча ҳам, бугун ҳам съездда янграган савол:

«Марказқўмнинг III пленумида XXI съезднинг «Оролбўйи зонасида юзага келган аҳвол тўғрисида»ги резолюциясини амалга ошириш учун 2 млн. сўм ажратилганди, уларнинг асосий қисми Туркманистонга, берилди, Қозоғистон ва Қорақалпоғистонга сариқ чақа, холос. Пулни ҳалигача олганимиз йўқ.

Экологик фожиа маркази — бу Қорақалпоғистон ҳудудидир — 1990 йил бюджетида назарда тутилган 4,5 миллион сўмдан яна Қорақалпоғистонга ҳеч нарса тегмай қолмасмикан? Маблағнинг асосий қисмини бевосита Нукусга ажратишни сўрайман. Ҳурмат билан Бердимуродов Бахтиёр».

Бу ерда 2 миллион сўмдан Қозоғистонга 1 милион 100 минг сўм, Туркманистонга 700 минг ва Ўзбекистонга 200 минг сўм ажратилган деб тўғри ёзилган. Ҳозир 1991 йилда Оролбўйи зонасидаги масалаларни ечиш учун 4,5 миллион сўм ажратилди. Бу пуллар аниқ ҳаракатномаларга сарфланади.

Бу масала шунчалик кескинки, ёрдам беришга ҳаракат қилиш лозим. БЛКЁИ МҚнинг навбатдаги Бюросида мазкур масалани амалий жиҳатдан ҳал қилишга ёрдам бериш учун қўшимча маблағ топиш масаласини қўйишга ҳаракат қиламан.

БЛКЁИ Марказий Қўмитаси даражасидаги бор маблағ — 440 миллион сўм III пленум қарори билан федерация субъектлари орасида тақсимланади. Ҳозир аниқ рақам ёдимда йўғу, аммо сиз ўз сон таркибингизга мувофиқ бу 440 миллион сўмдан ўзингизга тегишлисини оласиз. БЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биридан иккинчисига ўтадиган қолдиқ маблағида яна 240 миллион сўм ҳажмида пул. У ташкилотнинг суғурта заҳираси ҳисобланади.

Ўртоқлар! Жумҳуриятингиз бошқа жумҳуриятлар сингари ўз қаддини ростлаб, кўкрагини тўлдириб эркин нафас ола бошлади. Ғоят катта ижтимоий-иқтисодий ҳаракатномани рўёбга чиқаришга тарадуд кўряпти.

Пировардида жумҳуриятингизнинг қайта тикланишида ташкилотингиз фаол қатнашчи бўлишини сидқидилдан тилаб қоламан.

СИЗ НИМА ДЕБ ҲИСОБЛАЙСИЗ?

Съезд мажлислари ўртасидаги танаффусда БЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби Владимир Зюкин билан съезд делегатлари, журналистларнинг матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Уларни турли хил саволлар қизиқтирар эди.

— БЛКЁИ Марказий Қўмитасида мамлакатнинг ҳар бир музофоти учун маҳаллий миллат вакилларидан раҳбарлик қилувчи котиби бўлса яхши бўлмасмиди!

— Мазкур масала юзасидан нуқтаи назарим — жамоатчилик принципи ҳал қилувчи бўлиши лозим. Бу Марказий Қўмитага ҳам, Бюрога ҳам, котибиятга ҳам тааллуқлидир. Марказий Қўмита котибиятига келганда ҳудудий боғлиқлик эмас, инсоннинг ишчанлик хислати устунлик қилиши лозим деб ҳисоблайман. Биз XXI съездда шунга ўхшаш таклифга жавоб беришга ҳаракат қилдик. БЛКЁИ Марказий Қўмитаси таркибига Қозоғистондан Ўрта Осиё музофоти вакили Чудров кирди.

— Ёш оилаларга фоизсиз қарз беришга комсомол имконият излаб топиши мумкин эмасми!

— Хабарингиз борки, БЛКЁИ Марказий Қўмитасининг III пленумида 440 миллион сўмни жумҳуриятлар комсомол жамғармасига тақсимлаб беришга қарор қилинди. 240 миллион сўм ташкилотнинг заҳирасида қолди. Эндиликда ҳар бир ҳаракатномани маблағ билан таъминлашни синчиклаб қараб чиқиш зарур деб ҳисоблайман. Ҳозир таклиф этилаётганларнинг барчасига маблағ етмайди. Ҳар бир жумҳурият ташкилоти маҳаллий шўро органлари, давлат тузилмалари билан узвий ҳамкорликда ўз имкониятларини излаб топишлари лозим.

— Жумҳурият комсомол ташкилотининг номини ўзгартириш тўғрисидаги масалани фақат референдум ҳал этишга ваколатли деб ҳисоблайсизми!

— Турли хил фикрлар бор. Масалан, йигит-қиз Уставга мувофиқ ташкилотга киради. У табиийки, Иттифоқнинг йўналишларини қўллаб-қувватлайди. Ҳозирги пайтнинг тажрибаси, масалан, бошқа жумҳуриятларда съезд номни ўзгартиришга ҳақли эканлигини кўрсатмоқда.

— Мен Хива делегациясиданман. Якинда шаҳримиз ўзининг 2400 йиллик юбилейини нишонлайди. Ҳамма тайёргарлик кўраяпти. Комсомол эса бундай тараддуд кўраётгани йўқ. Наҳотки у тайёргарлик ишида қатнаша олмаса, ўзининг маблағларини қўшолмаса!

— Мен сизнинг хатингизни ўзим билан олиб кетаман. Уни диккат-эътибор билан кўриб чиқамиз. «Спутник» ўз фаолиятининг янги дастурларини ишлаб чиқаяпти. Молиявий жиҳати тўғрисида гапириб ўтдим. Бирор бир яхлит дастурларни ҳозир молия билан таъминлай олмаймиз. Хива — жаҳон маданиятининг дурдонаси. ажойиб шаҳар.

Матбуот конференциясида БЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби съезд делегатлари ва журналистларнинг бошқа бир қатор долзарб саволларига ҳам батафсил жавоб қайтарди.

СУРАТЛАРДА: В. Зюкиннинг матбуот конференцияси. Суратчи: Е. БОТИРОВ.

ТАХРИРИЯТИМИЗГА БИЛДИРИЛГАН ИСТАКЛАР

Рўзнома жамоасига бугун жумҳуриятда содир бўлаётган барча яхшиликларини қўллаб-қувватлашни тилайман. Ўйлайманки, ҳозирги бурилиш даврида журналистлар рўй бераётган воқеаларнинг барча нозик томонларини тушуниш, холис ва эътиборли бўлиш учун алоҳида масъулдирлар.

Сизга бахт, соғлиқ ва омад тилайман.

Ҳурмат билан:

В. ЗЮКИН.

Хочу пожелать коллективу газеты поддерживать всё прогрессивное, что происходит сегодня в республике. Думаю, что в это переломное время на журналистах лежит высокая ответственность за то, чтобы быть объективными, внимательными, понимающими все сложности происходящих событий. Счастья вам, здоровья и удачи.

С уважением. В. Зюкин.

29.11.90.

Ўзбекистон комсомоли XXIV қурултойи нашри
ОРГАН XXIV СЪЕЗДА ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА

Махсус сон
СПЕЦВЫПУСК

ЗЕРКАЛО ☆ КЎЗГУ

«ДЕЛЕГАТ ОВОЗИ»

МЕҲМОНИ

ДАСТЛАБКИ ТААССУРОТЛАР

Фарҳод АБДУРАҲМОНОВ, иқтисодчи, Тошкент шаҳри;

— Съезд жуда ёмон ўтаяпти. Музокараларга чиққан ўртоқларга қатъий регламент белгиланмаяпти. Мен ҳам сўзга чиқмоқчи эдим, ахир дардимиз талайгина. Ўзбекистонда 200 мингдан зиёд мажруҳлар бор. Комсомол уларнинг ҳолидан бехабар. Бозор иқтисодиётига ўтганда ҳолимиз не кечади?

Ростини айтсам ҳозирги съезддан кейин ҳам айтарли ўзгаришлар бўлишига кўзим етмайди.

* * *

Назар УСМОНОВ, съездга Ўзбекистон Ёшлар ташкилотлари қўмитаси томонидан таклиф қилинган:

— Ҳозирча бирон нарса дейиш қийин, лекин нутқлар ҳаддан зиёд чўзилиб кетаяпти. Натижада кўпроқ делегатнинг сўзга чиқиш имконияти қисқариб бормоқда. Мажлисга раислик қилувчи тартибга қатъий амал қилса.

АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР

А. ЧОРИЕВ,

Сурхондарё вилояти Қумқўрғон ноҳияси «Қизил Октябрь» жамоа хўжалиги комсомол қўмитаси котиби:

— Кўп жумҳуриятлар комсомоли бугун ташкилот номини ўзгартириш тўғрисидаги масалани қўйишаяпти. «Ёшлар эркин иттифоқи», «Демократик ёшлар иттифоқи» сингари номлар ҳам таклиф қилишаётир. Бироқ фикримча иш усулларини ўзгартирмай туриб фақатгина номни ўзгартириш билан ҳеч нарсага эришиб бўлмайди. Айтайлик, киши бошқача фамилияга ўтиб олсаю ўзи аввалгидай бўлиб қолаверса, атрофидагиларнинг унга нисбатан муносабати ўзгариб қолмайди-ку. Хуллас, муҳими — шакл эмас, мазмундир. БЛКЕИ Устави тўғрисида икки оғиз гап. Қизиғи шундаки, ундаги бандлар КПСС Уставидагидан ҳам кўп...

Сергей ЛИТВИНЕНКО, Ўзбекистон ЛКЕИ Сурхондарё вилоят қўмитасининг ташкилий ишлар бўлими мудири:

— Делегациямиз съездга конкрет таклифлар билан келган. Съезд ҳал қилиши керак бўлган асосий масала менимча бошланғичларга тўла ҳуқуқ ва мустақиллик беришдан иборат. Токи бошланғичлар эътиборни Марказқўмга эмас, ҳар бир комсомол аъзосига қаратишсин. Бугун вилоятимизда марказ бошланғичларга кўпгина ҳуқуқлар бериши мумкин. Бироқ улар ҳали қабул қилишга тайёр эмаслар. Бозор иқтисодиёти шароитида комсомол мустақил равишда маблағ ишлаши керак. Биринчидан, бошланғичларнинг юқорига ўтказадиган маблағини камайтириш, фойда келтирадиган ёшларнинг хўжалик ҳисобидаги фирмалари очиш керак. Улардан тушган маблағ комсомоллар эҳтиёжига сарфланади. Масалан, уларнинг кўпчилиги оилали, бироқ нормал яшаш шароитига эга эмаслар.

«ТОШКЕНТ»ДА ҲАММАЁҚ ТИНЧ...»

«Тошкент» ресторанининг эшикбони Ю. Судаков съезднинг оператив матбуот гуруҳига хабар қилишича, делегатлар ташриф буюришган кун, яъни 27 ноябрда «Тошкент» ресторанида ҳеч қандай фавқулодда ҳодиса рўй бермаган.

...Меҳмонхонага делегатлар билан учрашишга киришнинг ўзи бўлмайди. Эшикбон матбуот ёзилган гувоҳномани писанд қилмаслигини яширмайди, ҳам. Шунақа. Делегатлар нафақат кутилмаган «ҳужум»лардан, балки журналистлардан ҳам ишончли муҳофаза қилинганлар...

...ЗАЛДАЧИ?

«Санъат саройи»нинг ҳар қандай киши адашиб кетадиган осойишта, нимқоронғу ерости йўллари. Турли «тирик тўсиқ»ларни енгиб, бир амаллаб мажлис ўтаётган зал эшикларини топиб келасиз. Бу ерда ҳам олдингизни «девор» тўсади: «Кўрсатма берилган, мумкин эмас»... Начора...

Делегатларчи? Ҳойнаҳой, ўтирсанг чўкиб кетадиган ором курсиларига қулайроқ жойлашиб, ўйлашгандир: «Ниҳоят иссиқ ўрнимни топдим». Нимаям дердик, уларнинг «ишларига» хаёлан муваффақият тилаб қоламиз.

СЪЕЗДДА СЎЗГА ЧИҚСАНГИЗ...

Равшан ҲАКИМОВ, ТошДД комсомол қўмитасининг котиби:

— Қуйидаги таклифларни киритган бўлардим.

а) комсомолга 16 ёшдан қабул қилиш;

б) комсомолда ишлайдиган шахсларнинг ёши 35 дан ошмаслиги;

в) ташкилотни номини ўз миллий руҳиятимиздан келиб чиқиб ўзгартириш, яъни «Ўзбекистон ёшлар иттифоқи» деб номлаш;

г) тарбия масаласида руҳонийлар билан биргаликда иш олиб борилса яхши бўларди. Буни Уставга ҳам киритиш керак. Ҳамкорликда ишласакгина ишимиз олдинга силжийди.

* * *

Сурайё АХМАТҚУЛОВА, Фарғона вилоят Боғдод ноҳиясидаги 1 Май номли 11 ўрта мактабнинг 11-синф ўқувчиси:

— Менга съездда сўз беришса комсомолнинг обрўсини кўтариш ҳақида гапирмоқчиман. Биринчидан, комсомол обрўсининг тушиб кетишига унинг ўзи айбдор. Биз комсомоллар ҳақ-ҳуқуқимизни биламизу, фақат ундан фойдалана олмаймиз. Қолаверса, комсомол ташкилоти юқорининг буйруғига биноан иш олиб боради. Мен комсомолнинг обрўсини тиклаш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланишни таклиф қилган бўлур эдим.

АНЖУМАНДАН НИМАЛАРНИ КУТАЯПСИЗ?

Азиза НАЗАРОВА, Фарғона вилояти Ленинград ноҳиясидаги 1-ўрта мактабнинг ўқувчиси:

— Мана съездга келиб кўпчилик билан танишиб суҳбатлашдик. Улар XXIV съезд охиргиси бўлиб қолади, комсомол бундан сўнг қаддини тиклай ололмайди, деган фикрларни айтишаяпти. Лекин, менинг фикрим қуйидагича: ҳозир бўлаётган съезд комсомол ҳаётида ижобий ўзгаришлар ясайди. Съездда комсомоллар ўз хатоларини тан олишади, шунингдек келажак учун ёрқин режалар тузиб олишади. Бу ерга келган ҳар бир делегат 3000 нафар комсомол ёшлар номидан келган. Кўпчиликнинг ишончи ерда қолмас, деб ўйлайман.

«ЭРКИН МИКРОФОН»

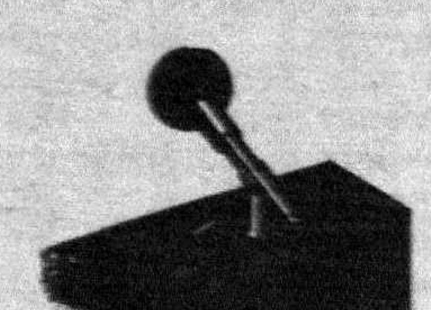
(Боши 1-бетда)

ФАВҚУЛОДДА ҲОДИСАМИ!

Хуршид Турсунов (Бухоро вилояти Свердлов ноҳияси «Варахша» ёшлар маркази директори) норози бўлиб съездни тарк этди.

Унинг съездга бўлган эътирози «Устав ва Ҳаракатнома» муҳокамасига кенг тўхталинмади, кўпчилик ҳатто бу ҳужжатлар билан яхши танишмаган ҳолда уларнинг қабул қилинишига рози бўлишди».

Х. Турсунов залдан фикрларини баён қилиш учун қўшимча вақт сўради. Унинг илтимоси инобатга олинмади.

Ботир УБАЙДУЛЛАЕВ,

Ўзбекистон комсомоли Марказий Назорат Комиссияси раиси:

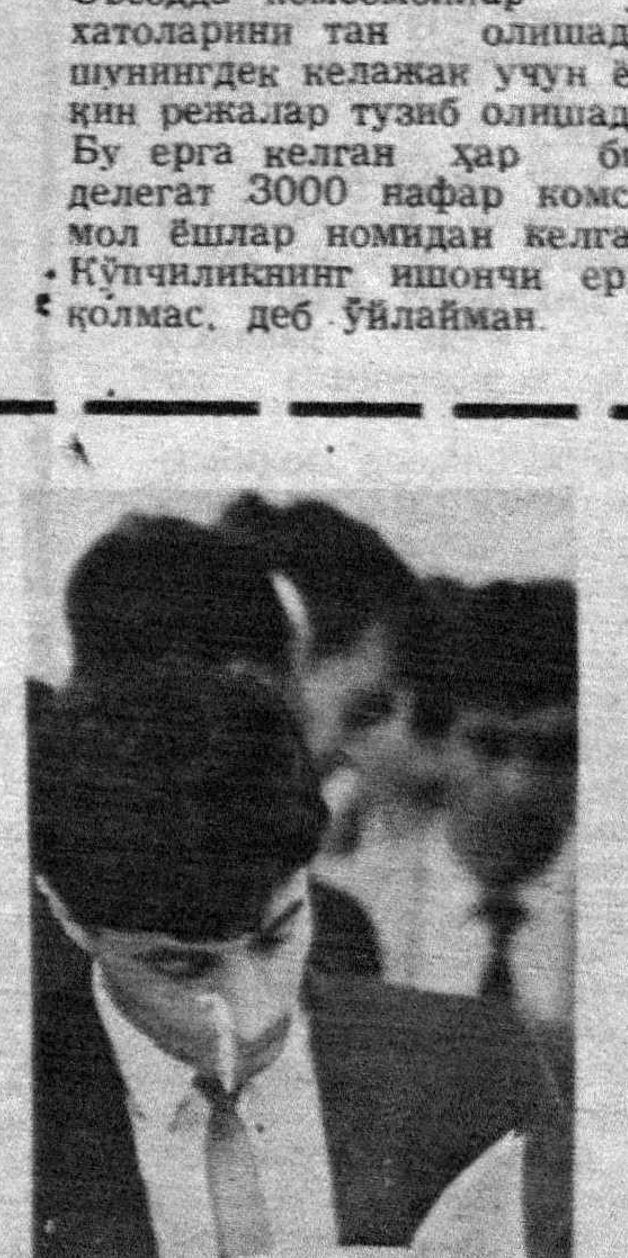
— Бугун менга катта ишонч билдиришди. Сайловдан сўнгги хаёлимга келган биринчи нарса, назорат-тафтиш комиссияларини ҳаққоний ҳуқуқий қўмиталарига айлантириш фикридир. Чунки комсомол ўз тарихида уни иккинчи даражали, фаолияти кўрилмайдиган бир комиссияга айлантириб қўйди. Съезднинг боришидан қониқмаяпман. Делегатларнинг ҳамма фикрларини баён эта олмасликлари қабул қилинган қарорларда комсомолга тегишли барча масалаларнинг инобатга олинганлигига кафолат бермайди.

Хурсанд АЛИЕВА,

Самарқанд вилояти, Пахтачи ноҳияси комсомол қўмитаси котиби;

— «Эркин микрофон»га кам ўрин берилди. Кеча комсомолдан сайланган ССЖИ халқ депутатлари ваколати бўйича баҳс мунозара бўлди. Менимча мамлакат ҳокимияти олий органида жумҳуриятимиз комсомолининг вакиллари борлиги бизнинг ютуғимиз. Аммо гап уларнинг ваколатдан тўлалигича фойдаланишда қолган.

СУРАТЛАРДА: съезддан лавҳалар.

Восил ҚОБУЛОВ, академик

ФАН ПАРОКАНДА БЎЛГАНДА

«Биринчи раҳбариятнинг йўл қўйиб бериши сабабли бу ерда, яъни илгари Марказий Қўмита бюросида ўзига хос «пинҳоний кабинет» таркиб топди. Ушбу «кабинет» куч ишлатиб, тазйиқ кўрсатиш ва орқадан туҳмат қилиш йўли билан жумҳуриятнинг чинакам манфаатларига мутлақо алоқаси бўлмаган авантюристик қарорлар тиқиштираверди». Бу Ўзбекистон Коммунистик фирқаси XXII съездида И. А. Каримов маърузасидан олинган парча.

Кейинчалик А. И. Фозилбеков нутқида Анишчев ва Огарок номлари тилга олинди. Биз бу мақолада ҳали кўпчиликка маълум бўлмаган «пинҳоний кабинет» томонидан жумҳурият фанига қилинган ҳужумлардан биттаси тўғрисида батафсил, ҳужжатлар асосида ҳикоя қилмоқчимиз.

«Пинҳоний кабинет» 1986 йилдан бошлаб Ўзбекистон Фанлар академияси «Кибернетика» бирлашмасини йўқ қилиш, унинг раҳбариятига қаттиқ жазо тайинлаш йўлига ўтди. Натижада бирлашма 1988 йилгача шулар тазйиқи остида ҳаёт кечирди, кўп талофотлар кўрди-ю, лекин уни йўқотиш мақсади амалга ошмай қолди. Бироқ жумҳурият иқтисодиётига ҳисоблаш машиналарини татбиқ қилиш йўлини очиб берган жумҳурият автоматлаштирилган бошқариш системасини ўша раҳбарият таназзулга олиб келишга улгурган эди.

Бу тарих кўпчилик оммага ҳали ҳам етиб боргани йўқ. Лекин энди бу соҳада ҳам ошкора гапириш, рўй берган номаъқулчиликларни очиб ташлаш вақти келди, деб ҳисобладик.

1986 йилнинг боши. Марказ Тошкент шаҳар фирқа ташкилотини текширадиган бўлди ва бу ерга Москвадан Могильниченко ва Бессарабов бошлиқ тафтишчилар келдилар.

Улар ўша вақтдаги «пинҳоний кабинет» каттаконлари Анишчев ва Огароклар билан бамаслаҳат манфий тимсол учун «Кибернетика» бирлашмасини танлаганлар. Москва комиссияси ишга тушмасдан олдинги расмий хабарда эса, Ўзбекистон фани қишлоқ хўжалик экономикаси (ВАСХНИЛ) ва Академиянинг Электроника, физика-техника илмгоҳлари мисолида қаралади, деб айтилганди. Охирги дақиқада физика-техника илмгоҳи рўйхатдан чиқарилиб, унинг ўрнига «Кибернетика» бирлашмаси киритилган, уни «калтаклаш» ҳақида кўрсатма берилган.

Текшир-текшир уч томонлама ташкил қилинди. 1988 йил май ойигача Марказқўм, Вазирлар Кенгаши ва прокуратура «вакиллари» бирлашмадан чиқмай қолдилар. Тахминан икки йил ҳамма ишни йиғиштириб қўйиб, кети узилмас тафтишчилар билан муомала қилишга тўғри келди.

Гапни Марказий Қўмита вакилларидан бошлайлик. 1986 йил март ойларида бирлашмага ўша вақтда «Экономика и жизнь» («Иқтисод ва ҳаёт») ойномасининг бош муҳаррири, кейин ширкат тузиб номаъқулчилик қилгани учун ишдан ҳайдалган Ю. И. Слашчинин кириб келди. Гап дўқдан бошланди. У чўнтакдан дафтарчасини чиқариб, бирлашма «айб»ларини санай бошлади. Кейин Ю. И. Слашчинин ёнига Марказқўмдан Б. А. Мамонтов, шаҳар партия қўмитасидан келган вакил қўшилдилар ва «айбларни» тасдиқловчи «далиллар» йиға кетдилар.

Кейинроқ Москва комиссиясининг Тошкент шаҳри бўйича 40 бетга яқин хулосасида Бирлашмага 3 бетлик «фахрий ўрин» берилганини эшитдик. Лекин бу хулоса расмий равишда қўлимизга тегмади.

Расмий айбни 1986 йил 3 июнь куни фан-техника тараққиётига бағишланган фаоллар йиғилишида ўша вақтдаги биринчи котиб И. Б. Усмонхўжаев маърузасидан билдик. Бу йиғилишга мен ҳам «махсус» таклиф қилинган эдим. Бирлашма шаънига шундай маломат гаплар айтилдики, эшитиб ёқамни ушладим:

«Бирлашма раҳбарлари бефамлик ва виждонсизлик қилдилар. XI беш йиллик ичида 2700 ишловчи фақат 60 авторлик гувоҳномаси олган. Ишлаб чиқаришда эса фақат иккитаси қўлланган, холос. Ҳамма нарса жойида эканлигини кўрсатиш учун иқтисодий самара 21 миллион сўмга ошиқ кўрсатилган, бир сўмга олинган самара эса 4 сўм ўрнига 66 тийинга тўғри келади. Ҳозирги замон автоматлаштирилган системалар лойиҳалаш технологиясини талқин қилишнинг уддасидан чиқолмаган бирлашма содда ва эскирган лойиҳаларни жорий қилиш йўлига ўтган. Бирлашманинг бош директори В. Қ. Қобулов ва партия қўмитаси котиби У. Қ. Қудратов илмий-техника тараққиёти йўлидаги муҳим фан-техника йўналишини емакхонага айлантириб юбордилар».

«Иқтисодий самара» ва «қолоқ лойиҳа» ҳақидаги гаплар туҳмат эканлигига дарров тушундим, лекин «емакхона» («кормушка») ибораси ҳақида кўп ўйлашга тўғри келди. Кейинроқ кетма-кет тафтишчилар келиб бизнинг илмий кенгашларда ёқлаган ҳар бир кишининг ҳужжатларини текшириб юрганлари, бу ишлардан нусха олиб юқори ташкилотларга ташиб бошлаганлари, ҳатто айрим шахслар масаласини ВАК гача кўтарганларини кўриб, гап нимада эканлигига тушуниб олдим. Ҳамма синоат ўша давргача Бирлашмада юзлаб фан номзодлари, ўнлаб фан докторлари етишиб чиққани (аниғи 628 киши) ва буларнинг кўпчилиги ерли миллат вакиллари бўлганида эди. Бу Анишчев ва Огарокларга маъқул бўлмаган. Келажакка малакали кадрлар тайёрлаётган бир маконни йўқ қилиш йўлига ўтганлар.

Шундан кейин «Кибернетика» бирлашмаси масаласи Марказқўм Бюроси кун тартибига киритилди ва унинг қарорини тайёрлаш ўша вақтда бўлим бошлиғи Н. Т. Тўхлиевга топширилди. Яна қўшимча маълумотлар йиғилди, айниқса, бирлашмада диссертация ёқлаган фан номзодлари ҳақида жуда кўп саволларга жавоб бердик, қарор лойиҳаси ҳам тузилди, лекин негадир масала Бюрогача бориб етмади. Қарор лойиҳаларида бирлашма ва унинг раҳбарлари айблари батафсил ёзилар, лекин жазога келганда, уни Бюро ҳал қилади, дейилар эди. Билардикки, бизнинг тақдиримиз Анишчев ва унинг сафдошлари қўлида.

Шундай қилиб, тахминан икки йил Марказқўм билан бирлашма ўртасида сарсон-саргардон бўлганимиз қолди, холос.

Энди Ўзбекистон Вазирлар Кенгаши томонидан Огарок ташаббуси билан ўтган воқеалар ҳикоятига ўтайлик.

1986 йилнинг ўша март ойида 40 кишидан ортиқ комиссия кириб келди. Баҳона жумҳурият автоматлаштирилган бошқариш системасини (РАБС) текшириш, мақсад — бирлашмани яксон қиладиган фактлар топиш эди. Мен бу комиссия уч ой ичида нималар қилганини айтиб ўтирмоқчи эмасман, ойлаб тафтиш остида бўлиш нима эканлигини кўпчилик тушунса керак, деб ўйлайман.

Комиссия иш натижаси, у ёзган қоғозлар расмий равишда на Академияга, на бирлашмага юборилди, лекин «Кибернетика» бирлашмаси масаласи Вазирлар Кенгаши кун тартибига киритилган ва бунинг қарор лойиҳасини тайёрлаш керак эди. Бу вазифа бўлим бошлиғи А. Х. Нажмитдинов зиммасига тушди. 1987 йил мобайнида бу лойиҳанинг ўндан ортиқ нусхалари тайёрланди. Биз бу вақтда Вазирлар Кенгашига тез-тез келадиган бўлиб қолдик, ўша лойиҳалар ва уларга берилган жавоблар юз бетдан ошиб кетди.

Мен шу мақолада икки киши — Н. Т. Тухлиев ва А. Х. Нажмитдиновларни тилга олдим. Ўша вақтлар бу ўртоқларнинг бирлашма масаласи муносабати билан оғир аҳволга тушиб қолганларини билар эдим. Фикримча, уларга Анишчев билан Огарок: «агар «Кибернетика» бирлашмасини ўлдирадиган фактлар топиб, шу тарзда қарор лойиҳасини олиб кела олмасаларинг ўзларинг жазоланасизлар» — деган, лекин шунга қарамай, бу дўстларимиз дадил туриб берганлар, шунинг учун ҳам фан душманлари ўз мақсадларига етолмаганлар. Ҳали ҳам мен уларни чуқур ҳурмат қиламан ва ҳамма вақт уларга миннатдорчилигимни изҳор қиламан.

Бу ерда бирор «муҳим» гап чиқавермаганидан кейин Огарок ва унинг шериклари Москвадан, ССЖИ Фанлар Академияси номидан комиссия чақиришга қарор қилдилар. Комиссия 20 кишидан иборат эди. Унга Академия вице-президенти академик К. В. Фролов бошчилик қилди, комиссия таркибида Иттифоқда етакчи академиклар А. А. Дородницин, С. В. Емельянов, Б. Н. Наумов, мухбир аъзолар А. А. Ильюшин, А. А. Стогний, Ю. И. Журавлев, Е. П. Попов, В. М. Матросов, профессорлар В. А. Горбатов, А. Н Мямлин ва бошқалар иш кўрдилар.

Комиссия бир ойдан ошиқ ишлади, иш якуни билан танишган Огарок уларни Вазирлар Кенгашига чақириб: «Биз сизлардан буни кутмаган эдик» — деб норозилик билдирди. Гап шундаки, комиссия аъзолари бирлашма ишини ерга уриш ўрнига (Огарок хоҳиши) бу ишларга холисанилло баҳо бердилар. Улар бирлашмада Иттифоқ даражасида назарий натижалар борлигини кўрсатиб бердилар, ишлаб-чиқаришда қилинган тадқиқотлар санаб ўтилди ва илмий кенгашларда ёқланган юзлаб диссертациялар ВАКдан бенуқсон ўтганлиги таъкидланди.

Менинг қўлимда ССЖИ Фанлар Академияси комиссиясининг ҳамма материаллари, якунловчи кенгаш протоколлари бор. Бу кенгашда Сударенков, Чирчадзе ва бошқалар қатнашган эдилар. Вақти келиб, тарих учун бу комиссия ёзиб кетган ҳамма материалларни эълон қилиш мумкин бўлар. Ҳозирча шуни айтмоқчиманки, эҳтимол шундай обрўли комиссия хулосасидан кейин Огароклар Бирлашма устига қўймоқчи бўлган тош емирилган бўлса, ажаб эмас.

Шу билан жумҳурият Вазирлар Кенгашида масала кўрилмай қолди, бирлашма яна бир хатардан қутилди.

Ниҳоят, Прокуратура машмашаларига ўтайлик. 1987 йил 20 февраль куни мени Тошкент прокуратураси жамоат тафтиш бўлимининг бошлиғи Ю. М. Юнитер чақириб қолди. Шу ерда Иноятов билан Д. В. Маняков (булар бир вақтлар бирлашмада фан номзоди бўлиб олган эдилар) қўл қўйган Вазирлар Кенгаши комиссияси хулосасини ўқишга муяссар бўлдим.

Мен Ю. М. Юнитерга ҳужжат туҳматдан иборат эканлигини, агар прокуратурага керак бўлса, бошқатдан текширишлари мумкинлигини айтдим. Ҳужжатни имзолаганлар билан учрашишни талаб қилдим. Ҳужжат нусхасини расмий равишда бирлашмага юбориш ва жамоа муҳокамасига қўйиш лозимлигини айтдим. Юнитер ҳужжатни қўлимдан олиб мен билан хайрлашди. Кейин Москвадан келган комиссия аъзолари билан уни учраштирмоқчи бўлдик. Келмади.

Энди Вазирлар Кенгаши комиссияси хулосаси прокуратурага қандай келиб қолганини билиш керак эди. Эртасига жумҳурият прокуратурасига бордим. Бу прокуратура йўлагига умримда биринчи қадам қўйишим эди. Маълум бўлдики, ҳужжат Огарок кўрсатмаси билан 1986 йил охирида Тошкент шаҳар прокуратурасига юборилган экан.

Шундан кейин воқеалар қуйидагича ўтди. 1987 йил август ойида прокуратура бирлашмага тафтишчи В. Я. Столповерни юборди. Биз бир вақтлар Тошкент трактор заводидан технологик линия олган, кейин у ҳисобдан чиқарилган ва бу ҳақда ҳисоблаш бошқармаларига ҳисобот бермаган эканмиз. Бу ғайри-қонуний ҳол, деб топилибди. В. Я. Столповер хулосасида бирлашма қонунни бузмагани, аксинча ҳисоблаш бошқармаси даъвоси ғайри қонуний эканлигини аниқлади ва бу ҳақда И. Б. Усмонхўжаев номига хат ҳам ёзиб юборди. Демак, прокуратуранинг бу даъвоси ҳам пуч чиқди.

1987 йил 10 октябрда юқорида номи тилга олинган Ю. М. Юнитер Академия номига шаҳар прокурори В. Е. Теркин имзолаган қарорни юборди. Бунда Ўзбекистон Вазирлар Кенгашидан тушган «Кибернетика» бирлашмасида РАБС ишлаб чиқиш ва қўллаш вақтида йўл қўйилган қонунбузарлик ва қўшиб ёзишларни текшириш вазифаси Ўзбекистон Фанлар академиясига топширилган эди. Прокуратуранинг ёзишича, системани ишлаш ва жорий қилиш учун 665 миллион сўм пул ва уни барпо этиш учун 400 миллион сўмлик капитал маблағ сарфланган. Лекин «мутахассислар» фикрича, система ишламай, шу маблағлар «ўлик» ҳолда ётмоқда. Ҳукумат қарорларини бажариш барбод этилган. Бу ерда гап 1973 йилда чиққан жумҳурият автоматлаштирилган бошқариш системаси (РАБС) ҳақидаги қарор ва унинг бажарилишини текширган Вазирлар Кенгаши комиссиясининг хулосаси устида бормоқда эди. Қуйида биз бу гапларнинг бўҳтон эканлиги ҳақида тўхтаб ўтамиз. Ҳозир шуни қайд қилмоқчимизки, Фанлар академияси В. Е. Теркин «буйруғини» бажаришни эп кўрмади ва қарорни жумҳурият прокурорига қайтариб юборди. Гап А. Д. Глушченконинг ўша вақтда прокурор А. М. Бутурлин номига ёзилган расмий хати билан тугади.

Ҳаммасидан «Правда Востока» рўзномасида 1987 йил 17 ноябрда босилган В. Магайнинг «Отрешение от решения» номли мақоласи ошиб тушди. (Ўша вақтда рўзнома бош муҳаррири Г. Г. Неклесса бўлган). Кибернетика, ҳисоблаш машинаси, бошқариш системаси каби асосий тушунчалардан йироқ бўлган В. Магай прокурор тутқизган бўҳтонларни адабий тилга ўтказиб, нимага эришди, билмайман. Лекин бундай чиқишлар жамоамизнинг жонига теккан эди. Мақола чиққан кун эртасига мажлис чақирилди ва унинг қарори муҳарририятга юборилди. В. Магай билан учрашиш талаб қилинди. Албатта, В. Магай келмади. Биз юборган хат босилмади ҳам. Лекин ҳеч ким ўқимаган хатга рўзномада В. Магайнинг «жавоби» босилиб чиқди. Бу воқеаларда ўша вақтда Академиянинг механика ва бошқариш жараёнлари бўлимининг мудири А. Д. Глушченко бирлашмага чин қалбдан ёрдам қилишга уринди, ҳар хил идораларга хатлар ёзди. Биз ўша вақтда бу хатлардан ҳеч нарса чиқмаслигини билсак-да, А. Д. Глушченкодан, бизга нисбатан беғараз хайрихоҳлиги учун миннатдор эдик.

Прокуратура «фаолияти» 1988 май ойигача давом этди. Шу йил март—апрель ойларида «Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Кибернетика» илмгоҳи ва Махсус лойиҳалаш бюроси молия хўжалик фаолияти» Ўзбекистон молия вазирлиги ва Фанлар академияси томонидан тафтиш қилинди. Менинг қўлимда тафтишчилар Е. Л. Копелев ва К. А. Анваров 1988 йил 6 май ойида қўл қўйган хулоса нусхаси сақланиб қолган. Бу хулосада «Кибернетика» институти 1976—1985 йиллар ССЖИ фан-техника қўмитаси ҳаракатномасини бажариб, 4177 минг сўм сарф қилгани ва бу борада ғайри қонуний сарфлар бўлмагани кўрсатилган. Бундан ташқари ССЖИ Фанлар Академияси комиссиясининг 1987 йил 28 апрелда ёзилган маълумотига кўра «Кибернетика бирлашмасида жумҳурият автоматлаштирилган бошқариш системасини барпо қилишдаги илмий-текширишлар умумиттифоқ академиялар даражасида бажарилгани» қайд қилингани кўрсатилди.

Лойиҳалаш бюроси ишларига келганда, 1978—1987 йиллар ичида ҳар хил ташкилотлар учун 15,3 миллион сўмлик иш бажаргани ва шартномалар тўла бажарилгани қайд қилинган эди.

Шу билан прокуратуранинг 1986 йилда «Кибернетика» бирлашмасига қарши бошлаган ҳужуми барбод бўлди, В. Е. Теркин хати ҳамда В. Магай мақолаларида келтирилган фактлар қуруқ туҳмат эканлиги очиб ташланди.

Шундан кейин «Кибернетика» бирлашмаси эркин нафас ола бошлади, Анишчев ва Огароклар таҳдидидан қутилиб қолди. Лекин жумҳурият бошқариш системаси (ҳозир уни жамоатчи ахборотлаштириш деб атай бошладилар) бутунлай барбод қилинган, шу билан халқ хўжалигига катта зарар етказилган эди.

Биз ўша вақтда — ҳозир ҳам Вазирлар Кенгаши бу соҳада буюртмачи, раис ўринбосарларидан бири бош раҳбар бўлсин, аниқ ҳаракатнома тузилсин ва бу соҳада ягона сиёсат жорий қилинсин, деб талаб қилмоқдамиз, лекин ҳеч ким бунга эътибор қилмаяпти.

Хўш, Анишчев ва Огароклар зўравонлиги билан фирқа, ҳукумат ва прокуратура юқори органлари бирлашмага қўймоқчи бўлган айблар нимадан иборат эди? Беҳисоб комиссиялар, тафтишчиларнинг хулосаларида, рўзнома саҳифаларида бирлашма номига қандай, айблар қўйилган эди?

Хўш, бу ишлар асосида нималар бўлган эди? Жумҳуриятимизда кибернетика илми 1956 йил В. И. Романовский номли Математика илмгоҳида ҳисоблаш техникаси бўлими ташкил қилиниши билан бошланган эди. 1966 йили шу бўлим асосида ҳисоблаш марказли «Кибернетика» илмгоҳи ташкил қилинди. 1978 йилда эса жумҳурият қарори билан илмгоҳ асосида «Кибернетика» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси тузилган эди. Ўзбекистон Фанлар академияси жумҳуриятда ҳисоблаш машиналарини қўллаш, шу соҳада кадрлар тайёрлаш ташаббускори бўлди. Етмишинчи йилларга келиб вазирликлар, масалан, Энергетика ва электрлаштириш, Геология вазирликлари ва баъзи бир корхоналарда ҳам Академиямиз иштирокида ҳисоблаш марказлари ташкил қилинган эди. Бунинг устига КПСС XXIV съезди Иттифоқ автоматлаштирилган бошқариш системасини барпо қилиш ҳақида қарор қабул қилди. Узоқ муҳокамалардан сўнг 1973 йил 11 апрелда Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси ва Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши «Ўзбекистон ССЖ халқ хўжалигининг автоматлаштирилган бошқариш системасини барпо этиш ва уни татбиқ қилиш ҳақида» қарор қабул қилди ва жумҳуриятда бу системани қуриш йўллари белгилаб берилди.

Қарорда «Кибернетика» илмгоҳи вазифалари аниқ белгилаб берилган эди. Гап ҳамма ишлар бўйича методик раҳбарлик қилиш ва системанинг айрим қисмларини ишлаб чиқиш ҳақида борар эди. Бу системаларни барпо этиш ва амалда қўллаш вазирликларга, идораларга, Қорақалпоғистон Мухтор жумҳурияти Вазирлар Кенгашига, вилоят, шаҳар кенгашлари зиммаларига юкланган эди ва улар ҳамма харажатларни ҳам зиммаларига олишлари лозим эди. Кибернетика илмгоҳи 665 миллион сарф қилди, деган гап туҳматдан бошқа нарса эмас.

Кейин, X ва XI беш йилликларда ишлаб ССЖИ фан-техника Давлат қўмитаси ва Ўзбекистон ҳукумати илмий-техника ҳаракатномалари асосида олиб борилган эди. Бу ҳаракатномаларни бажаришда «Кибернетика» илмгоҳи 4 миллион сўмлик иш бажарди.

Ҳаракатномалар икки навбатда бажарилган. 1978-1979 ва 1980—1985 йиллар бу иш натижалари ССЖИ фан-техника давлат қўмитаси ташкил қилган комиссияларга махсус актлар билан топширилган эди. Бу актлар 1981 ва 1986 йиллар ўша қўмита биринчи муовинлари Д. Т. Жимеркин ва Л. Н. Ефремов тасдиқлаган. Ўзбекистон номидан бу ҳужжатларга давлат режалаштириш қўмитаси раислари К. А. Аҳмедов ва И. А. Каримов имзо чеккан эдилар. Ҳозир Ислом Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби ва жумҳурият Президенти вазифасини ўтамоқда. Биз у кишидан умрбод миннатдормиз. Чунки шу охирги акт бўлмаганда, эҳтимол ғаразгўйларнинг қўли баланд келарди.

Хўш, шу ўн йил ичида нималар қилинган эди? Аввало шу давр ичида ҳамма давлат идоралари — режалаштириш қўмитаси, ҳисоблаш бошқармаси, материал-техника таъминоти ва бошқа соҳалар, вазирликлар ва катта корхоналарда ҳисоблаш марказлари ташкил қилинган, иккинчи навбатнинг ўзида 30 дан ортиқ йирик автоматлаштирилган бошқариш системалари жорий қилинган эди. Давлат режалаштириш қўмитасининг ўзида 80 фоиз ишлар машинага ўтказилган, оптималлаш масалалари кўрила бошланган эди. Шу вақтга келиб, Давлат режалаштириш қўмитаси ҳисоблаш маркази орқали қирққа яқин вазирликлар ва идораларнинг автоматлаштирилган ҳисоб системалари ягона маълумот банклари орқали ўзаро боғланган. Бу эса йирик тармоқлараро масалаларни ечишга, халқ хўжалиги тараққиёти ҳаракатномаларини илмий асосда тузишга йўл очиб берган эди. Давлат режалаштириш қўмитаси ташаббуси билан Тошкент шаҳрида Умумдавлат ҳисоблаш марказини қуриш бошлаб юборилган эди.

Жумҳуриятдаги йирик корхоналарда — Тошкент авиация бирлашмасида ва Олмалиқ кон-маъдан комбинатларида, «Ташсельмаш» ва Тошкент трактор заводларида, «Ташкенткабель» бирлашмасида йирик ҳисоблаш марказлари ташкил қилинган ва иқтисодий масалаларни ечиш ҳамда технология жараёнларини автоматлаштириш бобида катта ишлар қилинган эди.

Ўзбекистон вилоятларида ҳам автоматлаштирилган бошқариш системалари барпо этишга қизиқиш пайдо бўлган, ҳамма ерда статистика бошқармасининг ҳисоблаш марказлари ишлаб турар, Самарқанд шаҳрида эса жамоа фойдаланиши учун мўлжалланган жумҳуриятда биринчи ҳисоблаш маркази ишга топширилган эди.

Шу давр ичида халқ хўжалигини автоматлаштириш асосида катта ишларни кадрлар билан таъминлаш учун Тошкент ва Самарқанд дорилфунунларида, Тошкентдаги Политехника ва Халқ хўжалиги илмгоҳларида куллиётлар ташкил қилинган эди. «Кибернетика» илмгоҳида эса фан номзодлигига, докторлигига диссертациялар ёқлайдиган илмий кенгашлар ишлаб турарди.

Шуни ҳам айтиш керакки, X ва XI беш йилликларда ҳамма ишлар Ўзбекистон ССЖ Давлат режалаштириш қўмитаси, вазирликлар ва идоралар ҳамда «Кибернетика» бирлашмаси ҳамкорлигида олиб борилар, «Кибернетика» бирлашмаси илмий асослар ва лойиҳа ишлари билан банд бўлган эди.

1975—1985 йилларда бажарилган ишлар ҳикояси узоқ, бу тарихга айрим асар бағишлаш даркордир. Биз ҳозир 1986 йилдан бошлаб «Кибернетика» бирлашмасига қаратилган зарба жумҳурият бошқариш системасини қандай барбод этгани, мана беш йил ўтиб кетибдики, бу соҳада бирор бурилиш қилолмай юрганимиз ҳақида гапирмоқчиман.

1986 йилдан бошлаб илгари йўл қўйилган, комиссиялар актларида қайд қилинган хатоларни тузатиш (жумҳурият тарихида янги ва катта иш бехато ўтмаслиги аниқ эди), яратилган системалар ишлашини таъмин қилиш, ташкилий масалаларни ҳал қилиш, яъни бош раҳбар, бош Марказ тайинлаш даркор эди. Кейин, яратилган база асосида, халқ хўжалигида рўй бераётган ўзгаришларни ҳисобга олган ҳолда, ахборотлаштириш масалаларини ечишга ўтиш керак эди.

Лекин ўша вақтда Анишчев ва Огарок тарафдорлари ҳаракати билан Давлат режалаштириш қўмитаси ва унинг ҳисоблаш маркази жумҳурият автоматлаштирилган бошқариш системасини жорий қилишга бутунлай қатнашмай қўйдилар. Ҳамма марказлар якка ишга ўтди. Олдин барпо қилинган системаларнинг кўпи йўққа чиқиб кетди ва ҳисоблаш техникасини жорий қилишдаги янги босқичлар ўз-ўзига ташлаб қўйилди. Бу аҳволни ҳали ҳам тартибга солишнинг иложи бўлмай турибди.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашида ўртоқ Заҳритдинов бошчилигидаги «Транспорт, қурилиш ва информатика» комиссияси тузилгандан кейингина бизда умид пайдо бўлди.

Ҳозир жумҳуриятимиз маънавий, сиёсий ва иқтисодий мустақиллик йўлига ўтмоқда. Бу соҳада ҳисоблаш машиналарини ва иқтисодда математика усулларини қўлламай, автоматлаштирилган бошқариш системаларини ҳозирги замон даражасида қурмай, жумҳурият аҳолиси учун ахборот-алоқа системасини барпо этмай туриб, бирор ижобий натижа олиш мушкул ишдир. Аминмизки, ҳақиқат қарор топар ва келажакда ахборот, кибернетика, бошқаришни ҳисоблаш машиналари асосида автоматлаштириш муаммолари яна жумҳуриятда асосий йўналишлардан бирига айланар.

(МУАЛЛИФДАН: Ушбу мақолага тўланадиган қалам ҳақини В. И. Ленин номидаги Болалар жамғармасининг Ўзбекистон бўлимига ўтказишларингизни илтимос қиламан).

Хориждан хабарлар

НОБЕЛЬ ҚЎМИТАСИ БАЁНОТИ

ОСЛО. (ТАСС мухбири Сергей Нешумов). Норвегия Нобель қўмитаси президент М. С. Горбачевнинг Нобель тинчлик мукофотини топшириш маросимида қатнашиш имконияти йўқлиги муносабати билан афсусланганини билдириб, совет раҳбари бундай қарор қабул қилиши учун жиддий асослар борлигини ҳам таъкидлади. Чоршанба куни бу ерда Норвегия Нобель қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Ф. Сейерстед шу ҳақда гапирди.

Айни вақтда у маросим санаси тинчлик мукофоти таъсисчиси — Альфред Нобель вафот этган куни ўтказилишини ва қўмита уни бошқа кунга кўчира олмаслигини уқтирди. Совет раҳбарига унинг номидан 10 декабрь куни мукофотни қабул қилиб олиши мумкин бўлган масъул шахсни тайинлаш таклиф этилади. Нобель тинчлик мукофоти лауреатининг анъанавий маърузасига келганда, қўмитанинг фикрига кўра, уни М. С. Горбачев хоҳлаганидек май ойида уюштириш мумкин.

444 ЎРИНГА 2700 ДАЪВОГАР

ҚОҲИРА. Миср Араб Жумҳурияти халқ мажлиси (парламенти)га сайлов бошланди. Сайловда 16 миллион мисрлик иштирок этади. Мамлакат парламентидаги 444 ўринга 2700 дан зиёд номзод даъвогарлик қилмоқда. Тўғри, тўртта мавзеда сайлов муқобил номзодларсиз ўтказилади. Конституцияга мувофиқ халқ мажлисидаги ўринларнинг ярмини ишчилар ва деҳқонларнинг вакиллари эгаллашлари керак.

Бу гал сайловолди кампанияси ғоят фаоллик билан ўтди. Сайлов ўзгартирилган қонун асосида ўтказилмоқда, оппозициянинг кўпгина талаблари ушбу қонунда ҳисобга олинган. Масалан, овоз бериш оппозициячи кичик партияларнинг имкониятларини илгари чегаралаб қўйган партия рўйхатлари асосида эмас, балки якка асосда ўтказилмоқда. Сайлов жараёнига биринчи марта полиция эмас, балки адлия идораларининг вакиллари раҳбарлик қилмоқдалар. Ички ишлар вазирлигининг сайловга аралашмаслиги кафолати сифатида полициячиларнинг ҳатто сайлов участкаларига кириши тақиқлаб қўйилди.

Шарҳловчилар парламентдаги жами 444 ўринга ўз номзодларини кўрсатган ҳукмрон миллий демократик партия номзодлари ғалаба қилади, деб ишонч билан айтмоқдалар.

Асримизни бекорга техника асри дейишмаганига ушбу расмдаги автомобилга қараб яна бир бор амин бўласиз. Бир қарашдаёқ уни никоҳдан ўтаётган ёш келинчакнинг либосига — чамбарчагига ўхшатасиз. Ҳа, Олмониянинг «Фольксваген» фирмаси ёш келин-куёвлар учун ўзига хос қулайлик яратишди.

АДН—ТАСС сурати.

«КАТТА БАЙРУТ» РЕЖАСИ

БАЙРУТ. Ливан ҳукумати «Катта Байрут» эълон қилинадиган узил-кесил санани ва уни Ливан армияси бўлинмалари доирасида жойлаштиришни аниқлади. Мамлакат ҳаётидаги бу катта воқеа 3 декабрда бўлади. Ливан қуролли кучлари қўмондони Э. Лоҳуд ўз қўшинлари пойтахтнинг барча жойларида ўз позицияларини эгаллашга тўла тайёр эканлигини айтди.

Адлия ва ахборот вазири Э. Ризқ «Катта Байрут» режасини муваффақиятли амалга ошириш, давлат учун ҳаётий аҳамиятга молик янги лойиҳаларни рўёбга чиқаришга киришишдан олдин барча томонларнинг ҳокимият билан ҳамкорлик қилишига чақирди. Ҳукуматнинг бош йўли ўзгармай қолаверади, деди у, бу йўл истисносиз бутун Ливан ҳудудида давлат суверенитетини тиклашдан иборат. Молия вазири А. ал-Ҳалил «Исроилни Ливаннинг ички можароларини тинч йўл билан бартараф этиш жараёнига тўсқинлик қилиш учун уринишда» айблади.

(ТАСС).

Муҳим ҳисса

АММОН. Иордания подшоҳи Ҳусайн Форс кўрфазидаги танглиқни тинч бартараф этиш йўлларини излаш зарурлигини тасдиқлади. Иордания подшоҳи Яқин Шарқдаги бир қанча мамлакатлар бўйлаб сафар қилаётган халқаро тинчлик миссияси қатнашчилари билан учрашувда турли мамлакатлар жамоатчилиги ушбу ноҳияда вужудга келган хатарли вазиятни сиёсий бартараф этиш ишига муҳим ҳисса қўшаётганлигини таъкидлади.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

2 СОАТУ 27 МИНУТДА ЧЕКИБ ТУГАТДИ

● ПОЛЬШАНИНГ Калиш шаҳрида 11 йилдан бери чекувчилар клуби фаолият кўрсатмоқда. Яқинда клуб вакиллари трубкада узоқ чекиш бўйича мусобақа ўтказишди. Унда Р. Каминовский деган кашанда ғолиб чиқди. У битта трубкадаги мохоркани 2 соату 27 минутда чекиб тугатди.

«КАРАМ ТУЗЛАШ ҲАФТАЛИГИ»

● АҚШДА нишонланадиган байрамлар, ҳар хил ҳафталиклар йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Хўш, улар қанча? 7800 та. Бу сон 360 тани ташкил этарди, холос. Тўғри, айрим байрамлар бутун мамлакатда эмас, балки айрим шаҳар ва штатларда нишонланади. Шундай байрамлардан бири яқинда қитъанинг шимолий штатларида бўлиб ўтди. У «Карам тузлаш ҳафталиги» бўлиб, биринчи марта бултур кузда нишонланган.

24 СОАТ ДАВОМИДА СУЗИШ

● ФРАНЦИЯЛИК спортчи Валери Кретьенга 77 километр масофани сузиб ўтиш учун роппа-роса 24 соат вақт керак бўлди. Бу ғалабани Валери Тулондаги «Пормаршен» деб аталган 25 метрлик ҳовузда ўтказилган «бир кеча-кундуз сузиш» мусобақасида қўлга киритди.

«Экип» рўзномасида ёзишларича, бу кўрсаткич биринчи дунёвий рекорд экан.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

БУГУНГИ ҲИНДИСТОНДА

ДЕҲЛИ. Қонида СПИД вируси борлиги аниқланган кишиларни даволашдан бош тортган врачларга нисбатан табобат билан шуғулланишга рухсатномадан маҳрум этишга қадар қаттиқ чоралар кўриш керак. Ҳиндистон социология билимгоҳи ҳузуридаги «Аёллар учун бирлашган дастур» деб аталган жамоат ташкилоти сешанба куни бу ерда эълон қилинган махсус маърузасида ана шундай талабни қўйди.

Ҳужжатда, жумладан, сўнгги вақтда СПИДга учраган беморларни даволашдан, касалликнинг олдини олишдан бош тортиш ҳоллари кўпайганлиги таъкидланади. Шу муносабат билан, дейилади ҳужжатда, Ҳиндистоннинг тиббий кенгаши ана шундай ҳар бир ҳодисани пухта ўрганиши ва табобат ходимларини қаттиқ жазолаши зарур. Врачларнинг СПИД юққан беморларни даволашни хоҳламаслиги бундай беморлар ижтимоий жиҳатдан якканиб қолишига олиб келмоқда. «Фақат ортиқча хавф гуруҳлари» деб аталган гуруҳларга кирадиган кишиларгагина эмас, ҳар қандай инсон СПИДга чалиниши мумкинлигини ҳозир англаб олиш зарур. Бу эса бизга даҳшатли касалликка учраган кишиларни «моховлар» қаторига қўшиш ҳуқуқини бермайди.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига қараганда, ҳозир Ҳиндистонда СПИД вируси юққан 4,5 минг одам ва СПИД билан касалланган 52 киши бор.

(ТАСС).

БАЙРАМ ЯХШИ ЎТДИ

Қашқадарё вилоятида Туркманистон маданияти кунлари бўлиб ўтди. Қўшни жумҳурият Чоржўй вилоятининг ижодий ходимлари делегацияси бу ерга меҳмон бўлиб келди. Қарши шаҳридаги болалар маданият ва истироҳат боғида байрам бўлди. Байрамда ўзбек ва туркман куй ҳамда қўшиқлари янгради. Ошпазлар конкурси бўлиб ўтди.

ТЕАТР МУВАФФАҚИЯТИ

Бувайда ноҳиясидаги 3-мактабда ташкил этилган қўғирчоқ театри «Эртаклар оламида» деб аталди. Рус тили ва адабиёти муаллимаси Маҳфуза Бозорова жамоа раҳбари бўлди. Ташкил этилганидан буён ўтган бир неча ой ичида театр фақат ўз мактабида эмас, шу билан бирга ноҳиядаги бошқа бир қанча мактабларда ҳам муваффақият қозонди. Ёш қўғирчоқбозлар янги йил байрамига «Шолғом», «Бўғирсоқ», «Қизил шапкача», «Олтин балиқча» ва «Аёз бобо» каби бир қанча эртаклардан иборат дастурни тайёрладилар. Эртак қаҳрамонлари ҳам ўзбек, ҳам рус тилида сўзлашадилар.

Янги шеърлар

Шоир Мурод РАҲМОН сиз шеърият ихлосмандларига яхши таниш. Унинг юздан зиёд қўшиқларини сиз машҳур хонандаларимиз ижросида тинглагансиз. Зеро улар Ўзбекистон ойнаи жаҳони ва овозногори орқали тез-тез янграб туради.

Қуйида биз шоир шеърларидан намуналар эълон қилмоқдамиз.

АЖАБ СИРЛАР

(ҚЎШИҚ)

Ажаб сирлар бормиш субҳи сабода,
Умр акс этармиш оқар дарёда.
Умид юлдузлари порлар самода,
Мен бахтим топгайман қай дилрабода!
Бизни ҳам севгучи бордир дунёда!
Ошиқлар орзуси ўхшаш бўлармиш,
Тақдир бир-бирига туташ бўлармиш.
Кўнгилларда ўчмас оташ бўлармиш,
Аъло бўлар эмиш аҳду вафода,
Бизни ҳам севгучи бордир дунёда!
Инсон иқбол учун, бахт учун яшар,
Меҳрга интилсанг, севсанг ярашар!
Бир кун ўтли, шайдо кўзлар учрашар,
Муродим кўрарман ўшал барнода...
Бизни ҳам севгучи бордир дунёда!

ЯХШИРОҚ

Қуёш ботиб, ой чиқар секин,
Қаро тунга гўё у чироқ...
Кутмоқдаман сени зор... Лекин
Келмаганинг балки яхшироқ...

Йўлларингга чиқарман пешвоз,
Ажиб гуллар тутарман қувноқ.
Мангу сени этарман эъзоз,
Келмаганинг яхшидир бироқ...

Сенга атай бу гул ҳаётим,
Муҳаббатим бўлсин бир маёқ!
Сени дерман бахтим, муродим,
Келмаганинг яхшидир бироқ...

Йиллар кутай гар синов оғир,
Ахир бир кун тонг отар оппоқ.
Орзулар ҳам ушалар бир-бир,
Келмаганинг яхшидир бироқ...

Садоқат бу — ишонч, нур, маъво!
Ўчса бир зум агар бу чироқ,
Бир зумгина бўлсанг бевафо,
Келмаганинг буткул яхшироқ!

Кечир мени, кечир, эй, санам,
Сенга шартлар қўйдим олдироқ.
Чунки сўнгги пушаймон-алам
Билсанг, жоним, келажол тезроқ!

СЕНИ КЎРГАНДАН БЕРИ

Дилда умид учқуни ёнди,
Ўчган ҳислар яна уйғонди...
Қалбим яна ишққа ишонди,
Дилдор, сени кўргандан бери.

Дарё куйлаб оқади гўё,
Юрагимда туйғулар — дарё,
Мунча гўзал кўринар дунё,
Дилдор, сени кўргандан бери.

Энди ўйнаб, кулмоқ истайман,
Мен ҳам бахтли бўлмоқ истайман.
Муродингни билмоқ истайман,
Дилдор, сени кўргандан бери.

Мурод РАҲМОН

Диққат: янгилик

ОИЛА ҲАМШИРАЛАРИ ТАЙЁРЛАНАЯПТИ

Ўрта Чирчиқ ноҳия «Билим» жамияти қошида оила кичик ҳамширалари тайёрлаш уч ойлик курси ишлай бошлаганига кўп бўлгани йўқ. Қисқа вақт ичида икки гуруҳда ўқиётган 120 нафарга яқин хотин-қиз беморга биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш бўйича дастлабки малака ҳосил қилди.

— «Тез ёрдам» бўлими янги бинога ўтгач эскиси таъмирланиб, зарур медицина асбоб-ускуналари билан жиҳозланди, — дейди ноҳия «Билим» жамияти масъул котиби Ш. Расулмуҳамедов. — Аниқ дастур асосида ўтаётган маъруза ва суҳбатларда асосан тажрибали шифокор ва жойлардаги бош ҳамширалар қатнашмоқда.

Назарий билимлар шифохоналарда ўтаётган тажрибаларда мустаҳкамланмоқда. Жароҳатни боғлаш, қон кетишини тўхтатиш, сунъий нафас олдириб, юракни ишга солиш каби муолажаларни ўрганиш энг муҳим ҳисобланади.

Булардан ташқари ҳамширалар укол қилиш, эмлаш ҳамда болаларни санитария-гигиена қоидалари асосида парваришлашни ҳам ўрганадилар.

П. НИШОНОВ,
ЎзТАГ мухбири.
Тошкент вилояти.

БУГУН — БУТУН ЖАҲОН СПИДГА ҚАРШИ КУРАШ КУНИ

Ҳозирги кунда XX аср ўлати бўлган — СПИДга қарши курашиш хизмати ташкил этилган. Таркибида жумҳурият, шаҳар, вилоят миқёсидаги марказлар ишлаб турибди. Касалликнинг тарқалиш хавфи муқаррарлиги, у бугун биз билан ёнма-ёнлигини кўпчилик тушуниб етганича йўқ. Касаллик йўлини тўсишнинг ягона чораси, бутун жамоатчиликнинг эътиборини унга қарши қаратишдадир.

Ана шундай тадбирлардан бири Тошкентдаги театр ва рассомлик санъати олий билимгоҳида очилган жумҳурият плакатлар кўргазмаси меҳр-шафқат, экология ва Орол, СПИД муаммоларига бағишланган. Шаҳар ва жумҳурият вилоятларидан келган кўпгина ёш рассомлар асарларида СПИДга қарши курашиш тадбирлари яққол акс этган.

СУРАТЛАРДА: кўргазмалардан лавҳалар.
Р. АЛЬБЕКОВ суратлари.

Нуқтаи назар

ҲОКИМИЯТ ВА САЛОМАТЛИК

В. БЕЛЕЦКАЯ

«Юқори мавқе»даги кўпгина раҳбарлар қариб қолишди. Ҳатто жуда қариб, мункиллаб қолган раҳбарлар ҳам пенсияга кетишмади. Ва бу, албатта, улар бошқараётган тармоққа таъсир этмай қолмади. Ўзгариш учун уларда ҳафсала йўқ эди. Умрининг охиригача ҳокимият тепасида ўтириш, хусусий фаровонликда яшашдан бошқа нарсани ўйламай қўйган эдилар. Биласизми, врачларда ҳатто шундай ибора бор: «қарилик худбинлиги». Шундай қилиб десангиз, турғунлик йилларида мамлакат раҳбариятида «қарилик худбинлиги» гуллаб-яшнаганди.

Врач сифатида шуни айтишим лозимки, Брежнев ўлимидан сўнг ҳокимият раҳбарлиги лавозимига Сиёсий бюро аъзоси Юрий Владимирович Андропов тайинланишини ҳам энг мақбул йўл, деб бўлмасди. Мен уни КПСС МҚ халқаро бўлими мудири бўлиб ишлаб юрган кезларидан яхши билардим. Кейин 1955 йили Будапештда, ССЖИнинг Венгриядаги элчиси бўлиб ишлаётганида у билан мулоқотда бўлганман. Биз Москвада, айниқса, вабо тарқалган кунларда кўп учрашганмиз.

Илгари Андропов ишчан, ғайратли эди. Аммо у жуда оғир касаллик хуружга минган, охир-оқибатда буйракни тўла ишдан чиқарган дард қўзиган бир пайтда ҳокимият тепасига келди. У ҳафтасига бир неча марта сунъий буйракли гемодиализ бўлимига келиши шарт эди. Шу йўл билангина у яшаш қобилиятини сақлаб турарди.

Менинг фикримча, Андроповнинг юксак лавозимга тайинланиши инсонпарварликка зид бўлиб, бу унинг ўзи ва ҳокимият учун ҳам фавқулодда хатарли эди. Лекин ўша пайтлари бизнинг мамлакатимизда ҳеч ким ўз хоҳиши билан ҳокимиятдан воз кечмасди. Биринчи сафга ёриб кирганлар орқага қайтишни ўйламасдилар ҳам.

Ҳеч қанча вақт ўтмай Андроповнинг ўлими ҳеч кимни ҳеч нарсага ўргатмади. Унинг ўрнига Черненконинг ўтирганлиги яна бир хато бўлди. У асл ҳолига қайтмайдиган юрак-ўпка хасталиги билан қаттиқ касалга чалинган бир пайтда мамлакат бошлиғи бўлиб қолди. Нотекис нафас олиш — ҳансираш унга яшаш ва ишлашга йўл бермади. Ва давлат ўша даврда амалда раҳбарсиз қолди.

Уларнинг барчаси — Брежнев ҳам, Андропов ҳам, Черненко ҳам мамлакат саломатлигидан кўра, кўпроқ ўз саломатлиги учун қайғурдилар. Оғир касал бўлган ва ёши бир жойга бориб қолган раҳбарларимизга тиббиёт ҳам ёрдам қилолмас эди. Соғлиқни сақлаш муассасаларимизга зарда қилиш, унинг эҳтиёжларига нисбатан лоқайдлик ҳам мана шунинг учун эди.

Хизмат тақозосига кўра ва вазир сифатида табиатан мажлиспараст, қаттиққўл, мен сизга айтсам, Брежнев тоифали раҳбар бўлган Косигин билан кўп марта юзма-юз келганман. Боз устига операциядан сўнг ўтиб кетган саратон касаллигидан унинг хотини ўлди. Уни ажойиб жарроҳ Моят операция қилганди. Ишонинг, ҳеч нарса қилиш мумкин бўлмай қолган эди.

Косигин хотинини қаттиқ севарди ва унинг ўлимини чуқур қайғу билан қаршилади. Бироқ жарроҳ худо эмас. Ўшанда Косигин «Мен бу врачларнинг барчасини...» деб қаҳрини сочган эди.

Лекин, адолат юзасидан тан олиш керакки, хотини касаллиги асноси тиббиётнинг аҳволи билан яқиндан танишган айнан шу Косигин аъло даражада жиҳозланган онкологик ва кардиологик марказлар қурилишига ёрдам қилди.

Мамлакатимиз раҳбарларининг тиббиётга бўлган муносабатини қайта-қайта эслашим бежиз эмас. Ахир мен ўшанда мамлакат соғлиқни сақлаш вазири эдим-да.

Эсимда, 1978 йили қўлимни ювиб қўлтиққа урaёзгандим... «Бўлди, вазир бўлиб ишламайман, етар, бас», — дедим ўзимга ўзим. Битта чора, у ҳам бўлса, Брежневнинг ҳузурига кириб, ҳаммасини очиқ айтишгина қолган эди. Мен Брежневни у касал бўлгунга қадар ҳам билардим ва шунинг учун унинг ёрдамига умид боғладим. У эса ҳеч кимни қабул қилмай қўйган, унинг олдига кириши мумкин бўлган ягона одам, бу Черненко эди. Мен унга қўнғироқ қилдим. Тиббиётни бу тахлит садақа билан боқиб бўлмайди, деб кескин гапирдим: ўша пайтда ССЖИ умумий даромадининг 4,5 фоизини, АҚШ эса 10 фоизини тиббиётга сарфлар эди.

Черненко мени дарҳол қабул қилди. Бублик билан чой келтиришди. Гапни узоқдан бошладим — сиз билан бир нарсада маслаҳатлашмоқчиман, дедим. — Мен ҳам энди ёш эмасман, инқилобдан ўн йил муқаддам туғилганман, сталинизм, Улуғ Ватан уруши фронтлари, шифокор ҳамкасбларимнинг, қариндош-уруғларимнинг қамалиши уқубатларини бошдан кечирганман... Ҳукуматга ёзилган хатнинг оқибати баъзида қандай бўлишини ҳам биламан. Вазирлик лавозимидан маҳрум бўлиш мен учун қўрқинчли эмас, олим ва жарроҳ сифатида эса яна ишлагим бор. Хуллас, соғлиқни сақлашдаги муаммоларимиз бўйича Брежневга бирмунча кескин мактуб ёздим, лекин ҳар эҳтимолга қарши унга имзо қўймадим. Уни топширишим керакми-йўқлиги хусусида сиз билан маслаҳатлашмоқчиман. Мумкин бўлса, ўқиб кўрсангиз. Ахир Леонид Ильичнинг ҳузурига фақат сиз кира оласиз.

Хатни эса олдиндан тайёрлаб, ўзим билан олиб келгандим. Мамлакатда соғлиқни сақлаш ҳалокатли ҳолатда эканлиги тўғрисида, бир бемор учун бир кунда 70 тийинлик дори-дармон белгиланганлиги, бу кулгили даражада кам эканлиги тўғрисида ёзгандим. Бундан ташқари, мактубда техника, дори-дармонларнинг етишмаслиги, дориларнинг самарасизлиги ҳақида ҳам ёзилганди. Саломатлик жамғармаси тузишни (дарвоқе, мамлакатда биринчи марта) таклиф қилгандим. Даволаш муассасаларини яхшироқ жиҳозлаш зарурати тўғрисида гапиргандим. Муайян тадбирлар белгиланган, масалан, кўнгилдагидек даволашга қодир бўлмаган қашшоқ касалхоналарнинг миқдорини камайтиришни, қолган касалхоналарда эса, даволаш учун яхши шарт-шароит яратишни таклиф этгандим. Қисқаси, оз бўлсин-у, соз бўлсин, деган фикрни олға сурган эдим. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг сессияларидан бирини соғлиқни сақлашга бағишлашни, жаҳон ва ватан тиббиётлари ўртасида янада яқин алоқалар ўрнатиш лозимлигини айтгандим...

Константин Устинович «Қани мактубни менга беринг-чи» дея, уни қўлимдан олди. Кўз олдимда ўқиб чиқди. Уйга толди. «Ёзганларингиз менда катта таассурот қолдирди. Брежневга кўрсатишга уриниб кўраман».

Нима бўлса бўлди, деб мактубни қолдирдим. Бу орада шамоллаб қолдим. Черненкога қўнғироқ ҳам қилмадим. Роппа-роса ўн кундан сўнг Брежневнинг ёрдамчиси менга хатимни қайтариб берди. Унда Брежнев ўз қўли билан ёзган резолюция турарди: «Қизиқарли, муҳим хат. Тихонов бошчилигида комиссия тузишни ва таклифларни ишлаб чиқиб, Сиёсий бюрога ахборот беришни таклиф қиламан». Брежневнинг имзоси. Меники эса йўқ эди. Ва мен резолюциядан кейин унга имзо чекдим. Мана шунақа воқеалар ҳам бўлганди.

Бир зумда комиссия тузишди. Уч ойдан кейин шўро тиббиётини ривожлантириш тўғрисидаги 370-сон қарорга қўл қўйилди.

Ажойиб қарор, аммо афсуски... у ҳали-ҳануз бажарилмайди. Мен унинг бажарилишини талаб қилдим, албатта. Бироқ саркаш вазир уларга керак эмас эди. 1980 йили, ҳали Брежнев тириклигидаёқ мени ишдан озод қилишди.

Дарвоқе, вазирлик ўриндиғидан ажралишим менинг соғлиғимга ижобий таъсир кўрсатди. Мен илмий иш билан кўпроқ шуғулланиш, шогирдларимга вақт ажратиш, тез-тез операцияда қатнашиш ва узоқроқ дам олиш имкониятига эга бўлдим. Раҳбар учун ўзини истеъфога олдиндан руҳан тайёрлаш жуда муҳим. Бу нафақат ҳукумат раҳбарлари учун, балки барча даражадаги раҳбарлар учун ҳам зарурдир.

Яқинда, масалан, ўзим ташкил этган хирургия илмий маркази директорлиги лавозимидан кетишга қарор қилганимдан сўнг, директорлик лавозимига энг яхши тўрт шогирдимни ана шу ўринга номзодликка ўзим кўрсатдим. Улардан бирини — истеъдодли олим, биринчи даражали жарроҳ, мен билан йигирма уч йил бирга ишлаган профессор Константиновни директорлик лавозимига сайлашди.

Ёш ўтгандан кейин инсон ҳар қандай маъмурий лавозимдан ҳоли бўлиши ва қолган куч-ғайратини ўзининг бевосита ишига, ижодига, фанга бағишлаши лозим.

— Бироқ давлат раҳбарлари ўз хоҳиши билан жуда кам ҳолларда истеъфога чиқадилар.

— Таассуфки, шундай. Бу ишга де Голлгина журъат этганлиги хотирамда муҳрланиб қолган. Бунга сабаб, унинг саломатлиги ёмонлаша бошлаганди. У эса табиатан жуда кучли, жисмонан бақувват, соғлом киши эди.

Уруш даврида шундай воқеа рўй берганди. Лондонга учадиган тайёра ердан кўтарилган, де Голль кабинага ўтиришга улгурмаган эди. Аммо кабинада ўтирган зобитнинг қўлидан маҳкам тутиб, ...тайёрага чиқиб олишга муваффақ бўлган эди. Бунинг учун қандай тезкорлик ва қанчалар улкан куч тақозо этилишини бир тасаввур қилиб кўринг-а!

(Боши ўтган сонларда).

(Давоми бор).

БАЙНАЛМИЛАЛ ДЎСТЛИК МАРКАЗИ

Андижонда 1913 йилда Хитой консулхонаси учун қурилган энг эски биноларнинг бири шу кунларда яшариб кетгандек бўлди. Бино тўла-тўкис тузатилгач ва таъмирлангач, бу ерда иккита миллий маданий марказ — корейс ва уйғур маданий марказлари жойлашди. Улар уйғурлар ва корейсларнинггина эмас, бошқа кўплаб миллатлар вакилларининг ҳам дам оладиган жойига айланди.

— Ҳозир фожиали 37-йилни эсламасдан туролмайман, — дейди совет корейслари Андижон вилоят маданий марказининг раиси А. Ли. — Биз, тақдир тақозоси билан Узоқ Шарқдан ҳайдалган корейслар бир ойдан кўпроқ вақт мобайнида совуқ вагонларда ўзимизга нотаниш ўлкалар сари йўл олгандик. Оталаримиз ва оналаримиз, боболаримиз ва бувиларимиз бизни тирик қолади, деб ўйлашмаган. Бу ерга келган вақтимизда ўзбек халқи бизга дўстлик қўлини чўзди, бир бурда нонини баҳам кўрди. Ваҳоланки, ҳамма вақт ҳам унинг қорни тўқ бўлавермасди. Биз омон қолдик, меҳмондўст ва хайрихоҳ бу халққа меҳримиз тушди. Мен ана шу дўстликни ҳеч ким буза олмайди, деб ўйлайман. Биз Ўзбекистонни ўзимизнинг иккинчи ватанимиз — фарзандларимизнинг ҳақиқий ватани деб ҳисоблаймиз. Маданият марказимизни байналмилал дўстликни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш масканига айлантиришга қарор берганмиз.

Корейс маданий маркази кенг фаолият дастурини ишлаб чиқди. Корея Халқ Демократик Жумҳуриятидаги маданий жамиятлар билан доимий алоқа ўрнатилган. Жанубий Корея билан ҳам алоқалар йўлга қўйилмоқда.

Марказ ҳузурида корейс тилини ўрганиш курси ишлаб турибди. Омонат банкнинг вилоят бўлими ҳузурида очилган ҳисоб дафтарчасига ташкилотлардан ва хусусий кишилардан бадаллар тушмоқда. Бу пуллар марказ маданий дастурини ишлаб чиқишга сарфланади.

К. НИЗОМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ТАРЖИМОНЛАР ГУВОҲНОМА ОЛИШДИ

Ўзбекистон Ахборот агентлиги қошида очилган таржимонлар мактабининг дастлабки гуруҳи ўқишни туғаллаб гувоҳномалар олишди.

Турли муддатларда ўқиш учун келган тингловчилар билан асосан амалий машғулотлар ўтказилди. Таржима бўлимининг малакали муҳаррирлари корхона ва ташкилотларда ўзбек ва рус тилларида иш юритиш вақтида қўлланиладиган сўз ва иборалар, маъруза ва матнларни ёзиш ҳамда таржима қилиш маҳоратидан сабоқ бердилар.

ТВ

2 ДЕКАБРЬ ЯКШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

* * *

9.00 «Баҳосиз дарс». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия). 10.10 Мактаб ўқувчилари учун. «Яшил чироқ». 10.50 «Пойтахтимиз меҳмонлари». Ҳинд мумтоз мусиқаси. 11.15 «Амалий давра суҳбати». 12.05 «Алифбо сабоқлари» (такрор.). 12.40 «Халқ ижодиёти». Сурхондарё вилояти Шўрчи ноҳиясидаги «Чанқовуз» дастасининг концерти. 13.40. «Деҳқон ва замин».

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби. 18.05 «Ботир йигитлар». Мультфильм. 18.15 Мактаб ўқувчилари учун. «Санъат ғунчалари». 18.45 «Романтика» телевизион театри. Йўлдош Ҳусанов «Пашшахўрда». 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Ўзбекистон ССЖ халқ артисти Нуриддин Ҳамроқулов концерти. 20.30 «Ахборот». 20.50 Ўзбекистон ССЖ халқ артисти Нуриддин Ҳамроқулов концерти (давоми). 21.30 Москва. «Вақт». 22.00 «Мерос». ССЖИ халқ артисти Раззоқ Ҳамроев таваллудининг 80 йиллигига бағишланган кинокўрсатув. 23.00 «Ойижон, мен тирикман». Бадиий фильм («Беларусьфильм»). 00.05 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

* * *

17.20 Кўрсатувлар тартиби. 17.25 «Қишлоқ аёллари». Телевизион бадиий фильм (рус тилида). 18.55 «Ҳавоинг мусаффоми, Душанбе?». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Тожиктелефильм»). 19.15 «Мерос». Тожикистон маданият жамғармасининг Эрон билан ҳамкорлиги. 20.00 «Ҳафта». Информацион кўрсатув. 20.30 «Армуғон». Концерт. 21.30 Москва. «Вақт». 22.00 «Қасоскорнинг олтин боши». Бадиий фильм. 23.15 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ I

8.30 Спорт ҳамма учун. 8.45 Ритмик гимнастика. 9.15 «Спортлото» тиражи. 9.30 «Эрта саҳарлаб». Болалар учун кўрсатув. 10.30 «Ватан хизматида». 11.30 Тонгги дам олиш программаси. 12.00 «Саёҳатчилар клуби». 13.00 «Мусиқий киоска». 13.30 «Лаос: келажакка йўл». 14.00 Лаос ашула ва рақс дастасининг концерти. 14.30 «XX аср. Ташвишли давр хроникаси». Кинопрограмма. «Асрим менинг...». Бадиий-публицистик фильм премьераси (махфий протоколлар масаласига доир). 16.15 «Қишлоқ янгиликлари». Панорама. 17.15 Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Шамолхоним». 18.25 МТ I нинг якшанба променад-концерти. 20.15 Томошабинларнинг талабларига биноан «Омега» варианти. Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Экран»). 21.30 «Вақт». 22.00 «Оддий ва мангулик ҳақида». 22.15 Коллаж. 22.20 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида. 22.40 «Маппет-шоу». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм-концерт премьераси. 17 ва 18-сериялар. 23.30 Футбол шарҳи. 24.00 «А» программаси. «Москва — Белград» телекўприги.

● МТ II

14.15 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

16.45 «Планета». Халқаро программа. 17.45 В. А. Моцарт. 15-симфония.

* * *

20.00 «Менга одамлар қўшиқ ҳадя этишди». Телевизион ҳужжатли фильм (Куйбишев шаҳри). 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Биздачи...» 20.45 Баскетбол. Европа чемпионатининг саралаш матчи. Эркаклар. Исроил — ССЖИ терма командалари. 2-тайм. Исроилдан кўрсатилади. 21.30 «Вақт». (сурдо таржимаси билан). 22.00 Студиямизда Андрей Гридчук ва Людмила Берлинская. Р. Шуман. «Ажиб манзаралар». 22.15 Фигурали учиш. Халқаро мусобақалар. Кўргазмали чиқишлар. Одессадан кўрсатилади. 24.00 «Биз яшаётган олам». Кинодраматург Б. Добродеев фильмлари. «Тўққиз кун ва бир умр». Павловск ҳақида хотиралар («ЛСДФ»).

Муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

«Ёш ленинчи»

«Молодой ленинец»
орган ЦК ЛКСМ
Узбекистана
Издаётся на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ:
700083, ТОШКЕНТ
ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32-УЙ

ТЕЛЕФОНЛАР
ҚАБУЛХОНА 32-56-58.
ХАТЛАР БЎЛИМИ 32-54-65.
ИНДЕКС: 64607.
513500 НУСХАДА ЧОП ЭТИЛАДИ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Д. — 28626.